

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

*Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Amersfoort en Omstreken,
opgericht 18 december 1971*

Verschijningsgebied de gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Ede, Eemnes, Ermelo, Harderwijk, Leusden, Nijkerk, Putten, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wageningen, Woudenberg en Zeist. Oplage 650.

Jaargang 20

april 2011

nummer 2

Ten geleide

Er zijn twee punten waarop de redactie graag uw aandacht wil vestigen. Op pagina 30 in dit nummer leest u er meer over. Het eerste punt betreft het verzoek om voor het themanummer ter ere van ons achtste lustrum een mooi verhaal in te sturen over uw overgrootvader of overgrootmoeder. De sluitingsdatum daarvoor is 1 augustus 2011.

Het tweede punt betreft het verzoek om zich aan te melden als nieuw redactielid die zich wil inzetten voor ons afdelingsblad. De reden van dit verzoek is helaas gebaseerd op de onlangs geconstateerde ernstige ziekte bij zowel Henk Bousema als Anton van Nostrum. Denkt u er eens over na. Het is geen zware opgave om iets voor onze afdeling te betekenen. Uit ervaring weten wij dat het veel voldoening schenkt en betrekkelijk weinig tijd kost.

In dit nummer wordt een aantal interessante lezingen aangeboden en u kunt nog eens de verslagen van de vorige lezingen nalezen. Ook wordt u ingelicht over de bezittingen van de Lieve Vrouwe Capelle te Amersfoort in de omgeving van Leusden in 1611 en over het begrip roedevoeten. Een aantal leden stelt zich voor en de bibliothecaris heeft veel nieuws te melden. De boekbesprekingen zullen – naar we hopen – er toe leiden dat u een aantal boeken aanschaft dan wel te leen vraagt. Kortom, dit is een nummer om te bewaren.

Colofon

AMERSFOORT EN OMSTREKEN verschijnt in januari, april en september. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende stukken. Bij overname van gegevens uit deze uitgave wordt men verzocht de bron te vermelden.

Kopij voor het volgende nummer gaarne vóór 1 augustus 2011 inleveren

AMERSFOORT EN OMSTREKEN wordt gratis aan de leden van de afdeling toegezonden. Anderen kunnen zich abonneren door betaling van € 7,- per jaar te storten op postrekening 2666378 ten name van Penningmeester NGV afdeling Amersfoort en Omstreken onder vermelding van 'abonnement periodiek'.

Veertigjarig jubileum

Op zondag 18 december 2011 bestaat onze afdeling 40 jaar. Het afdelingsbestuur denkt na over een jubileumbijeenkomst medio december 2011, waarschijnlijk op zaterdagmiddag 10 december 2011. Begin september 2011 verschijnt een **jubileumuitgave** van ons afdelingsperiodiek met als thema 'Mijn overgrootouder'. Wie heeft leuke, grappige, fijne of in ieder geval vermeldenswaardige herinneringen aan zijn of haar overgrootvader of overgrootmoeder? Het hoeven geen persoonlijke herinneringen te zijn, het kunnen ook binnen de familie overgedragen wetenswaardigheden over een overgrootvader of overgrootmoeder zijn. Zet deze herinneringen of wetenswaardigheden (niet op papier, maar) in een e-mail of in een Word-document en stuur deze naar de redactie van ons afdelingsperiodiek (e-mail-adres hbousema@planet.nl). Zo mogelijk met een foto van overgrootvader of overgrootmoeder. De redactie ziet uw bijdrage graag tegemoet.

Dringende oproep van de redactie aan onze leden

Drie keer per jaar ontvangt u ons periodiek met daarin informatie over onze afdeling. We gaan ervan uit dat u prijs stelt op deze periodiek en dat u onaanvaardbaar getroffen zou zijn indien de toezending zou worden gestaakt. Helaas is de toekomst van ons afdelingsblad erg ongewis geworden en misschien bent u de enige die er wat aan kan doen. Daarom willen we u vragen eens ernstig in beraad te nemen wat u kunt doen om dit te voorkomen.

Van de redactie van ons afdelingsblad Amersfoort en Omstreken zijn twee leden getroffen door een ongeneeslijke vorm van kanker. Wij zoeken daarom op korte termijn een nieuwe hoofdredacteur en iemand die verstand heeft van opmaak en publiceren. Wij gebruiken daartoe het programma Publisher. Daarnaast zoeken wij iemand die het leuk vindt af en toe een verslag van een lezing te maken.

Neem alstublieft contact op met de hoofdredacteur Henk Bousema, e-mailadres hbousema@planet.nl.

Lezingen & Activiteiten

Genealogische activiteiten in de regio

Een overzicht van de bijeenkomsten voor de komende periode.
Alle bijeenkomsten van onze NGV-afdeling en van de HCC! werkgroep Amersfoort vinden, tenzij anders vermeld, plaats in

**het Kerkelijk Centrum De Brug,
Schuilenburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort**

Onze middagbijeenkomsten beginnen om 14.00 uur en de avondbijeenkomsten beginnen steeds om 20.00 uur. De zaal is 's middags open vanaf 13.00 uur en 's avonds vanaf 19.00 uur zodat u in de gelegenheid bent om met de leden van het bestuur of de andere aanwezigen van gedachten te wisselen onder het genot van een kopje koffie of thee. De consumpties zijn voor eigen rekening. In de hal kunt u zelf de consumpties bestellen. De PR-medewerkers van onze afdeling verzorgen een informatietafel. Al onze bijeenkomsten zijn voor iedereen, leden van de NGV en belangstellenden, vrij toegankelijk..

Datum	Donderdag 14 april 2011	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Afdelingsledenvergadering met aansluitend een lezing	
Lezing	De genealoog als archivaris	
Inleider	dhr. Aron de Vries, plaatsvervangend gemeentearchivaris van het Regionaal Archief Gorinchem	

De agenda voor deze afdelingsledenvergadering en het verslag van de vorige zijn te zijner tijd te vinden op internet <http://amersfoorteo.ngv.nl>.

De agenda en de bijlagen liggen vóór aanvang van de vergadering eveneens ter inzage en er zijn ook meerdere exemplaren beschikbaar. De afdelingsledenvergadering wordt gehouden voorafgaande aan de Algemene Vergadering van de NGV op zaterdag 16 april aanstaande in Utrecht, waar onze afdelingsafgevaardigde of plaatsvervangend afdelingsafgevaardigde onze afdeling zal vertegenwoordigen. De agenda van de Algemene Vergadering van de NGV en het eventuele stemgedrag van onze vertegenwoordiger zullen worden besproken in de afdelingsledenvergadering.

Na een korte pauze volgt een lezing door Aron de Vries *De genealoog als archivaris*.

Doop-, trouw- en begraafboeken, registers van de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters berusten bij archiefdiensten. Genealogen weten de weg naar het archief dan ook goed te vinden, zowel fysiek als op internet. Maar deze instellingen beheren ook archieven die relatief weinig gebruikt worden door genealogen, terwijl er toch veel interessants in te vinden is. Denk bijvoorbeeld aan de belastingkohieren in het archief van een stadsbestuur of de registers van dijkplichtigen in waterschapsarchieven.

Waarom worden dergelijke bronnen zo weinig gebruikt? Is het gemakzucht van de genealoog of mist men de competenties om deze archieven te raadplegen? En kan men wijs worden uit de archiefinventarissen of de ordening van deze archieven? Andere vragen die spelen zijn: faciliteren archiefdiensten genealogen wel voldoende en luisteren ze naar de behoeften van hun klanten? Weten archiefdiensten wie genealogen zijn en hoe ze te werk

gaan? In deze lezing wordt ingegaan op de resultaten van een gebruikersonderzoek dat de spreker, Aron de Vries (plaatsvervangend gemeentearchivaris van het Regionaal Archief Gorinchem), heeft uitgevoerd bij Archief Eemland, samen met Julia Romijn-Wixley (toen Afdelingshoofd publiek bij Archief Eemland, momenteel Hoofd DIV bij de gemeente Hilversum). Deze resultaten zijn echter vertaalbaar naar alle Nederlandse archiefdiensten. Gekeken wordt naar de problemen waar archiefgebruikers tegen aanlopen en hoe de kloven tussen die archiefgebruiker en de archiefdienst/archivaris te overbruggen zijn. Het wordt een interactief verhaal. De spreker zal leren van uw ervaringen, terwijl de spreker u zal meenemen in het perspectief van de archivaris.

Datum Dinsdag 17 mei 2011 **De Brug – NGV**
Tijd van 20.00 tot 22.00 uur
Plaats Kerkelijk Centrum De Brug
Onderwerp Digitale ontwikkelingen en de familiegeschiedenis
Inleider dhr. Martijn Spruit, hoofd automatisering van het CBG

Digitalisering van bronnen is in de archiefwereld de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Ook bij het Centraal Bureau voor Genealogie zijn verscheidene soorten bronnen digitaal beschikbaar. De gedigitaliseerde familieadvertenties zijn wellicht de bekendste (en één van de belangrijkste) maar er zijn verscheidene andere en onbekendere bronnen. Martijn Spruit, hoofd automatisering bij het CBG, zal in deze lezing aandacht schenken aan de verschillende mogelijkheden die digitalisering biedt. Uiteraard zal hij allerlei voorbeelden geven van bronnen die bij het CBG beschikbaar zijn en aan enkele die in de nabije toekomst zullen worden toegevoegd aan de catalogus. Hij gaat ook in op de ontsluiting van bronnen en het zoeken naar persoonsgegevens dat voor de genealogie van belang is.

Datum Donderdag 29 september 2011 **De Brug – NGV**
Tijd van 20.00 tot 22.00 uur
Plaats Kerkelijk Centrum De Brug
Onderwerp Wegh der weegen: de ontwikkeling van de Amersfoortseweg 1647-2010
Inleider dr. Jaap Evert Abrahamse, senior onderzoeker historische stedenbouw

In 1647, in de aanloop tot de Vrede van Munster, ontwierp Jacob van Campen, architect van het stadhuis van Amsterdam (het huidige Paleis op de Dam) en bewoner van het Amersfoortse buiten Randenbroek, een elf kilometer lange weg over de uitgestrekte heide tussen Amersfoort en Utrecht. De weg was opgezet volgens het klassieke ideaal dat in de Gouden Eeuw opgang maakte in de Republiek.

De Amersfoortseweg was meer dan zestig meter breed. Tot aan de komst van de autosnelwegen in de twintigste eeuw zou in Nederland nooit meer zo'n brede weg worden aangelegd. Een tijdgenoot omschreef de Amersfoortseweg als de nieuwe Via Appia en noemde hem de 'wegh der weegen'. De lijnrechte weg had een uitgesproken monumentaal karakter, met aan weerszijden drie rijen eikenbomen en langs de weg percelen, bedoeld voor de aanleg van buitenplaatsen voor de stedelijke elite. Hiermee beoogden Van Campen en zijn opdrachtgevers niet alleen een revolutionaire verbetering van de verkeersverbinding, maar ook een totale herschepping van het landschap op de Heuvelrug: 'paradijs uit wildernis', in de woorden van de zeventiende-eeuwse aristocraat Everard Meyster, een goede vriend van Van Campen. Langs de weg werden gratis grote bouwpercelen uitgegeven. De nieuwe

eigenaren moesten in ruil voor de grond de weg op eigen kosten aanleggen en onderhouden.

De vastgoedontwikkeling langs de weg kwam nooit goed van de grond, ondanks de aanleg van enkele buitenplaatsen als Zandbergen en Beukbergen. Na het Rampjaar 1672 stagneerde de ontwikkeling. Maar de Staten van Utrecht kregen het op deze manier wel voor elkaar om voor een minimaal bedrag een monumentale avenue aan te leggen.

Ruim tweehonderd jaar bleef het stil langs de weg door de heidevelden. Pas in de loop van de negentiende eeuw kwamen hier militaire kampementen. Met de komst van de spoorwegen volgden villaparken, kazernes, medische en psychiatrische instellingen en horeca, vaak met opvallende, karakteristieke architectuur. Na de aanleg van de A28 volgde ook bebouwing met minder allure. Maar de vakkenindeling die voortgekomen is uit deze grootse onderneming is nog altijd zichtbaar. In zijn lezing zal Jaap Evert Abrahamse ingaan op het ontwerp, de intenties van de opdrachtgevers en de perceptie van de Amersfoortseweg door de tijd.

Datum Donderdag 13 oktober 2011 **De Brug – NGV**
Tijd van 20.00 tot 22.00 uur
Plaats Kerkelijk Centrum De Brug
Onderwerp Gelatiniseerde en vergriekste namen in Nederland
Inleider dhr. Alle Diderik de Jonge, oud-directeur van het CBG

In de Renaissance werd het bij geleerden in Italië gewoonte hun namen te vertalen in het Latijn of te latiniseren. Iets minder gebruikelijk was het namen in het Grieks te vertalen of te vergrieksen. Deze gewoonte werd in de zestiende en zeventiende eeuw in de Nederlanden, Duitsland, de Scandinavische en Baltische landen overgenomen. De geleerdecultuur op universiteiten was doordrenkt van Latijn omdat dat de taal was waarin werd gedoceerd en waarin geleerden communiceerden. Ook in Nederland werd tot in de negentiende eeuw aan universiteiten college gegeven in het Latijn. In de achttiende eeuw bestonden er in Nederland waarschijnlijk enkele duizenden Latijnse/gelatiniseerde achternamen. Nu bestaan er nog zo'n 1500 Latijnse en circa 100 Griekse/vergriekste achternamen. De bekende zijn zo gewoon dat ze niet eens meer herkend worden zoals de Latijnse namen Faber en Nauta. Maar ook van gelatiniseerde namen zoals Jongerius en Winsemius beseffen de meeste mensen de herkomst niet. Naast de geleerdennamen bestaat er een groot aantal Latijnse achternamen die van voornaam achternaam zijn geworden zoals Robertus. Alle Diderik de Jonge publiceerde over Latijnse en Griekse namen in een boek dat hij samen met Christoph ten Houte de Lange in 2007 publiceerde (Het Dubbele Namen Boek inclusief Latijnse en Griekse namen).

Agenda van de bijeenkomsten van:

- **HCC!genealogie, werkgroep Amersfoort** - Elke derde maandag van de maand in het Kerkelijk Centrum De Brug, Schuilenburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort. Openingstijden: van 19.30 tot 22.30 uur.
- **HCC!genealogie, werkgroep Veenendaal** – Elke vierde maandag van de maand in de Christelijke Scholengemeenschap, Sportlaan 11-13, 3905 AD in Veenendaal. Aanvang: 20.00 uur.

Hier kunt u terecht voor al uw computervragen, ook niet-genealogische. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de HCC-websites <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl> en <http://www.hcc-veenendaal.nl/cms>.

Van uw voorzitter

door Willem van Maren

Genealogie is een van de eerste hobby's geweest waarbij computers werden ingezet. Er zullen op dit ogenblik niet veel genealogen meer zijn die nog geen PC gebruiken. De ontwikkelingen op computergebied, met name internet, gaan razendsnel en maken het ons alleen maar gemakkelijker. Het is niet meer nodig om onze gegevens op kaartjes of grote vellen papier te bewaren. Steeds meer genealogen beseffen dat ze heel veel kastruimte kunnen besparen door volledig digitaal te werken en door digitale bronnenuitgaven te gebruiken. Veel archieven zijn ook druk doende om hun inventarissen op het internet te plaatsen. Dit bespaart de genealoog veel tijd omdat men zijn/haar bezoek aan een archief beter kan voorbereiden. Archief Eemland (Amersfoort) heeft de website onlangs vernieuwd. De inventarissen stonden al geruime tijd op het net. Dit laatste is ook geheel of gedeeltelijk het geval voor veel gemeentearchieven in onze regio. Bij het Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht (Wijk bij Duurstede) wordt hard gewerkt aan een eigen website.

Een prachtige ontwikkeling is dat u sinds enkele maanden het product van uw stamboomonderzoek digitaal elders kunt laten bewaren. Het resultaat van al uw inspanningen – dat u misschien nog nooit gepubliceerd heeft – kan op deze manier met behulp van een GEDCOM-file veilig voor het nageslacht worden bewaard. Kijkt u eens op www.stamboomnederland.nl en ga daarna ook even naar www.wiewaswie.nl.

Bij bovengenoemde sites zou u nog kunnen denken dat het voornamelijk gaat om het verkrijgen en uitwisselen van gegevens, hetzelfde als vroeger maar dan digitaal. Er staat in de archiefwereld echter nog veel op stapel. Een goede indruk hiervan geeft de site <http://www.23-archiefdingen.nl/>.

Het is duidelijk dat er fascinerende ontwikkelingen gaande zijn die tonen dat genealogie een springlevende hobby is.

Ledenbestand

We verwelkomen de volgende leden in onze afdeling. Wij hopen hen ook op onze bijeenkomsten te ontmoeten.

Nieuwe leden:

Dhr. I.J. Kuipers

Ede

Dhr. A.W.G. Lammers

Scherpenzeel

Lid overgekomen uit andere afdeling:

Dhr. J. van den Berg

Mook

Het nut van (het archief van) Het Nut

Verslag van de lezing van 9 december 2010 door P.M. Kernkamp. Willem van Maren doet verslag

De Maatschappij tot Nut van het Algemeen, vaak beter bekend als Het Nut, is opgericht in 1784 en heeft vele afdelingen in geheel Nederland. Het doel van Het Nut was: *“opheffing van den minderen man uit de onwetendheid waarin hij verzonken ligt, zijn bevrijding van de vooroordeelen die onkunde baart, dat alles te bereiken door bevordering van zedelijkheid en ware beschaving”*. De aandacht ging hierbij niet naar degenen die het gewone volk zouden moeten onderrichten, zoals dominees, pastoors en onderwijzers. De leden van Het Nut behoorden tot de plaatselijke elite, maar hun initiatieven waren gericht op de emancipatie van de lagere klassen.

De afdeling Wageningen werd opgericht in 1807. De eerste activiteit in Wageningen was de oprichting van een bibliotheek in 1809 en die heeft tot 1967 bestaan. Er was meteen al grote belangstelling. Verder werden er lezingen gehouden voor de leden, met verplichte opkomst. Wie niet kwam moest een boete betalen. Hoewel alleen heren lid konden zijn mochten dames wel de lezingen bijwonen. De titels van de lezingen zouden ons tegenwoordig afschrikken door hun abstractheid. Wie zou er in 2011 nog een lezing willen horen met de titel: *“Over het noodzakelijke en weldadige der onbestendigheid in alle wereldsche zaken”*? In 1850 richtte Het Nut de Nutsambachtsschool op – meestal de Tekenschool genoemd – en nog weer later de ambachtsschool.

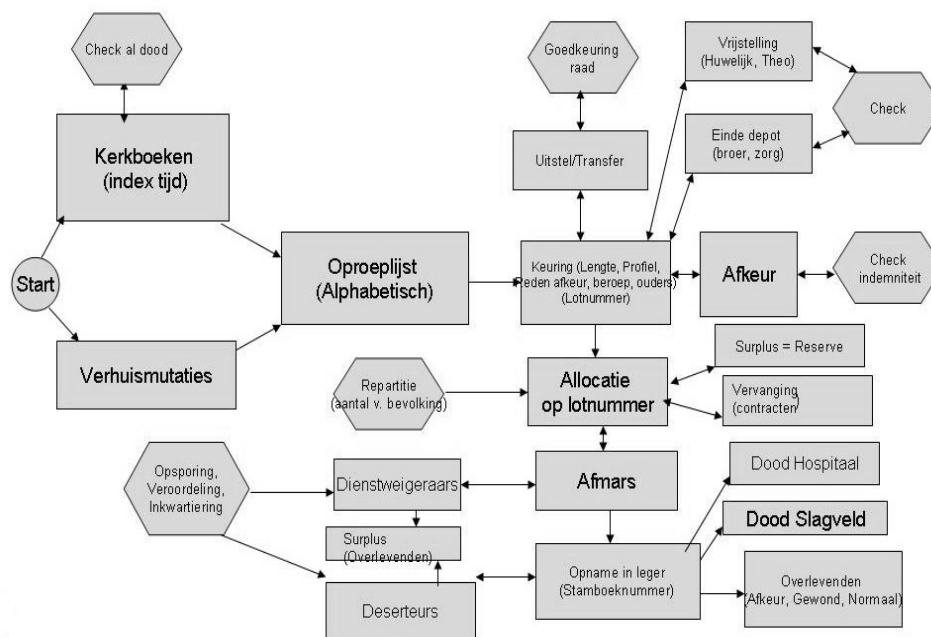
Het Nut heeft in Wageningen meer gedaan dan hier allemaal genoemd kan worden. Enkele organisaties waarbij Het Nut aan de wieg stond waren: de Nutsspaarbank, een volkszangschool, een gymnastiekschool, een kleuterschool en een Instelling tot verbetering van Woningtoestanden. Vooral de Nutsspaarbank is belangrijk geweest. Nu kon ook de gewone man op een betrouwbaar adres rente op zijn spaarcenten krijgen. Al met al heeft Het Nut veel bijgedragen aan de belangen van de kleine man.

In 1944 had Het Nut 346 leden maar na de oorlog liep het ledental sterk terug. Het kreeg steeds meer concurrentie van andere verenigingen en organisaties. Uiteindelijk werd de Maatschappij opgeheven en is het vermogen in een fonds ondergebracht. Toen men er dertig jaar later achterkwam dat er een aanzienlijk bedrag in dit fonds aanwezig was, heeft men Het Nut weer nieuw leven ingeblazen. Het doel van Het Nut is nu het toekennen van eenmalige subsidies aan activiteiten die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Een van die voorwaarden is dat de activiteit bereikbaar moet zijn voor de gehele Wageningse bevolking. Het was een interessante lezing die aantoonde hoe belangrijk emancipatoire initiatieven in vorige eeuwen geweest zijn. In dit opzicht is Wageningen een goed voorbeeld. In heel Nederland zijn er nu nog 94 afdelingen actief, maar in het verleden waren dat er veel meer. Voor genealogen kan het archief van een plaatselijke Nutsafdeling een belangrijke bron zijn, ongeacht de maatschappelijke klasse van het voorgeslacht, omdat zowel de hoogste als de laagste sociale klassen bij Het Nut betrokken waren.

De lotgevallen van Twentse dienstplichtigen (1811-1813)

Verslag van de lezing van 15 januari 2011 door dhr. Hennie Kok. Jelle Kaastra doet verslag

Over de Franse tijd is veel geschreven maar over het lot van de soldaten (de eerste dienstplichtigen) veel minder. De heer Kok heeft daarom systematisch het hele proces van de dienstplicht in Twente onderzocht. Na de vlucht van stadhouder Willem V in 1795 werd de Bataafse Republiek opgericht en kwamen we steeds meer onder Franse invloed, en uiteindelijk werden wij een deel van het Franse Keizerrijk (1810-1813). In 1810 beheerste Frankrijk heel Europa, behalve Rusland, Zweden, het Turkse Rijk en Engeland. Wel was er een opstand in Spanje, en de bondgenoten Rusland en Zweden dreigden af te glijden tot tegenstanders. Met name de inlijving van Oldenburg door Napoleon, waar familie van de Russische keizers heerste, zette kwaad bloed. Er dreigde dus weer oorlog. Nederland werd ingedeeld in departementen. Daarvan lagen er zeven boven de grote rivieren. Er vond een sterke centralisatie plaats op veel terreinen (militair, juridisch en administratief), met uitzondering van het economische domein. Overijssel werd in 3 arrondissementen opgedeeld (Zwolle, Deventer en Almelo). Langs de IJssel was er vanouds een zeer sterke militaire traditie, maar in Twente was die er nauwelijks. Er was een opkomende textielindustrie, men was er gematigd Francofiel (vooral de doopsgezinden en vele katholieken), en redelijk anti-Orangistisch.

In 1811 werden niet alleen de twintigjarigen opgeroepen, maar men riep ook de lichten 1788 en later op, in een aantal fasen. In totaal zijn er zes lichten geweest (steeds twee per geboortjaar). In 1813 had men de achterstand ingelopen. Naast oproepen voor de grondstrijdkrachten waren er ook oproepen voor de vloot (10-02-1811 en 08-02-1812) waarbij uit de varende bevolking werd gerecrueteerd (mensen van 24 tot 50 jaar). Ook werden er kustkannoniers en arbeiders voor de vestingwerken opgeroepen. Er was een heel systeem van loting, keuring, afstel, oproep, enz.

Er waren in Twente zes kantons met 4692 geboorten in de betreffende jaren. Er ontbraken echter geboortebewijzen (joden, doopsgezinden). Van deze kinderen was 33% al overleden bij de oproep, maar voor de autoriteiten was dat soms moeilijk te achterhalen door het ontbreken van overlijdensregisters. De parochiegrenzen vielen ook niet altijd samen met de gemeentegrenzen, en sommigen waren verhuisd, ook naar het nabije Duitsland.

De lijst met opgeroepen jongemannen bevat veel informatie over ouders, beroepen, lichamelijke gebreken etc. De keuringsgegevens bevatten onder andere de lengte. Men was gemiddeld 1,63-1,65 meter lang; met name de hygiënische omstandigheden (ziekten) in de kleutertijd waren nadelig voor de lengte. De afkeuringsgrond lag eerst op 1,57 m, later 1,55 m. Verder bevatten de keuringsgegevens profielbeschrijvingen. Dat was handig om onwilligen en deserteurs op te sporen.

Er werden 515 personen (21%) afge-

keurd, vooral op uiterlijke kenmerken (bijv. armen en benen, ontstekingen, doof/slechtziend, mondaandoeningen). Als men afgekeurd werd en men het kon betalen, moest er schadeloosstelling worden betaald (zgn. indemniteit). Die bedragen lagen tussen de 50 en 1200 gulden. Vrijstellingsgronden waren er voor theologen, ambtenaren weg- en waterbouw, en voor gehuwden die voor een bepaalde datum waren getrouwd.

Ondersteuning van een weduwe door de oudste zoon vormde ook een grond van vrijstelling. Verder waren wezen (kostwinner), mannen met een gepensioneerde vader ouder dan 71 jaar, of mannen met een broer in dienst vrijgesteld.

Soldaat van het vijfde regiment Bereden Lansiers

Naam	Voornaam	Type	Wanneer gemarcheerd?	Waarbij gediend?	Sedert wanneer de laatste berigten ontvangen?
Both	Johannes	V			
Buys	Gerardus	V	1804	id.	1812 Hanover
Hendrikse	Gerrit	V		33 Reg. Ligt Inf.	
Hendrikse	Jan	V		Lanciers van de Garde	1811
Geld, van der	Arie	V	1810	126 Reg. Inf. Ligne	4 maart 1812 Antwerpen
Pijpenkamp	Willem	V	1809	123 Reg. Inf. van Ligne	1811 Arnhem
Hendriks	Doek	V	1804	6 Reg. Inf. van Ligne	1809 Alkmaar
Sas	Cornelis	V	1808	123 Reg. Inf. van Ligne	3 feb. 1812 Arnhem
Quint	Evert Willems	C	1813	131 Reg. Inf. van Ligne	mei 1813 Bruggen
Zwiggelaar	Albertus	V	1794	Keizerlijke Garde	mei 1811 Versailles
Vathorst, van der	Gerrit	V	1812	146 Reg. Inf. van Ligne	
Westendorp	Dirk	V	1804	129 Reg. Inf. van Ligne	15 aug. 1811 Versailles
Wulpen, van	Wouter	C	1811	9 Reg. Artil. te voet	1812 Douai
Doornik, van	Pieter	C	1811	123 Reg. Inf. van Ligne	5 juny 1812 Hergart
Haselaar	Joseph	C	1811	123 Reg. Inf. van Ligne	1812 Arnhem
Hamers	Reinier	V	1804	125 Reg. Inf. Van Ligne	29 aug. 1812 Gro-ningen
Hamers	Matthys	V	oct. 1811	24 Reg. Jagers te Paard	maart 1812 Stralsund
Klaphek, van 't	Jan Wouterse	C	maart 1813	33 Reg. Ligt Inf.	sept. 1813 Konngs-bergen
Burghout	Willem	C	maart 1813	131 Reg. Inf. van Ligne	13 aug. 1813 Erfurt Saxon
Arlar	Jacob	V	1808	33 Reg. Ligt Inf.	20 feb. 1812 Stettin
Arlar	Johannes	V	1808	33 Reg. Ligt Inf.	20 feb. 1812 Stettin
Arlar	Jacobus	V	1808	33 Reg. Ligt Inf.	20 feb. 1812 Stettin
Boon	Everardus	V	1809	33 Reg. Ligt Inf.	12 mei 1812 Marienberg
Meshagen	Cornelis	V	1810	93 Reg. Inf. van Ligne	28 april 1812 Frankfurt

jaargang 20	Hoogland	Wouter	V	1806	124 Reg. Inf. van Ligne	jan. 1812 Stettin	
	Hoogland	Daniel Everardus	V	1811	124 Reg. Inf. van Ligne	jan. 1812 Stettin	
	Paland	Lauwerens	V	1808	33 Reg. Ligt Inf.	1812 Stettin	
	Paland	Antonie	V	1808	33 Reg. Ligt Inf.	1812 Stettin	
	Grijnders	Johan Joost	C	1812	123 Reg. Inf. van Ligne	9 maart 1812 Munster	
	Huls, van der	Arie	V	1811	11 Reg. Husaren	10 jan. 1812 Arras	
	Huls, van der	Lubbert	V	1794	2 Reg. Garde Lanciers	20 jan. 1812 Versailles	
	Keken van	Gijsbert	V	1800	Garde Lansiers	27 oct. 1811 Versailles	
	Terley	Joh. Gerardus	V	1804	9 Reg. Art te voet	1811 Maagdenburg	
	Moreau	Mannes	V	1809	Reg. Expeditionaire	22 may 1812 Francfurt	
	Kok	Johannes	V	1812	123 Reg. Inf. van Ligne	dec. 1812 Pothoeven	
	Hamersveld	Jacobus van	V	oct. 1811	11 Reg. Husaren	28 may 1812 Polen	
	Zegers	Jacob	V	Aug 1809	9 Reg. Art. te voet	april 1814 Stettin	
	Hondius	Gerrit	V	1810	17 Reg. Inf. Van Ligne	19 oct. 1812 Moscou	
	Mey	Hendrik	V	1810	11 Reg. Husaren	12 nov. 1812 Smolensko	
	Sluymer	Janus	V	1808	33 Reg. Ligt Inf.	dec. 1812 Maagdeburg	
	Loon van	Frans	V	1806	124 Reg. Inf. van Ligne		
	Dreo van	Jan Wouterse	C	1811	14 Bat. Art. Train	1812 Douai	
	AMERSFOORT EN OMSTREKEN	Kiveen	Joseph	V	1808	123 Reg. Inf. van Ligne	maart 1812 Arnhem
		Engelen, van	Hendrik	C	Maart 1812	131 Reg. Inf. van Ligne	26 aug. 1813 Dresden
Mulder		Philip. Lodew.	V	1790	126 Reg. Inf. van Ligne	july 1812 Stettin	
Gogh, van		Hendrik	V	1808	33 Reg. Ligte Inf.	2 jan. 1812 Maagdeburg	
Bolter		Cornelis	V	1809	33 Reg. Ligte Inf.	17 jan. 1812 Stettin	
Braunisse		Aart	C	1811	11 Reg. Husaren	mey 1812 Hanover	
Methorst		Willem	V	1810	33 Reg. Ligte Inf. Carbin.	22 july Minsk	
Fraser		Daniel	V	1808	33 Reg. Ligte Inf. Carbin.	1812 Stettin	
Fraser		Jan Frederik	V	1809	124 Reg. Inf. van Ligne		
39		Guykes	Bart Hendrik	V	1809	33 Reg. Ligte Inf.	3 oct. 1812 Givet

Het aantal op te roepen mannen werd doorberekend op kantonniveau, naar rato van de bevolking, en er werd al rekening gehouden met hoeveel daarbij naar welk legeronderdeel moest gaan.

Vervanging was mogelijk door nummerwisseling met mannen van dezelfde lichte, of op basis van een contract. Dit was veelal een contract tussen de vader van de dienstplichtige en de vervanger. De overheid incasseerde hierbij ook administratiekosten.

De meeste vervangers zijn omgekomen, en er trad veel fraude op. Uiteindelijk zijn er 579 dienstplichtigen uit Twente het leger ingegaan. De afmars was veelal gericht op de depots, meestal in Noord-Frankrijk. Velen stierven al op weg naar de depots. Onwilligen die werden opgepakt, kregen een extra harde opleiding in Wezel of Straatsburg. Er waren in totaal 125 onwilligen. Het grote aantal onwilligen begon begin 1813 (Rusland-effect), maar er werd hard tegen opgetreden, onder andere door inkwartieringen, verkoping van spullen etc. Er werd ook meer samengewerkt met de aangrenzende Duitse departementen om onwilligen op te sporen. Deserteurs gingen op transport naar eilanden, o.a. Walcheren.

80% van de Twentenaren ging naar vier regimenten. Het 124^e regiment trok op naar Rusland maar bijna niemand keerde terug. Datzelfde gold voor het 33^e regiment in Rusland. Maar ook andere regimenten leden zware verliezen onder andere bij Hamburg.

De oproeplijsten voor dienstplichtigen zijn – voor zover bewaard – veelal te vinden in de provinciale archieven of soms in de stedelijke of gemeentelijke archieven. In Twente zijn er grote leemten. Stamboeken zijn te vinden in Parijs (Château Vincennes). Er zijn geen indexen; men moet weten welk regiment het is, en dan er doorheen bladeren. Van de Nederlandse beroepsmilitairen zijn de stamboeken te vinden in Den Haag.

Na de pauze ging de spreker in op de situatie in het arrondissement Amersfoort. Hij vergeleek de vervangingscontracten van dienstplichtigen 1811-1815 van Amersfoort met die van Almelo.

Amersfoort viel onder het Departement Zuiderzee (provincies Utrecht en Noord-Holland). Amersfoort was één van de zes arrondissementen en was onderverdeeld in drie kantons (Amersfoort, Rhenen en Wijk bij Duurstede). In Utrecht was er in tegenstelling tot Overijssel wel interesse in de lotgevallen van de dienstplichtigen. De Orangistische gouverneur van Overijssel, Bentinck, moest niets hebben van de Franse tijd.

De spreker liet een lijst zien met de namen van vooral veel vrijwilligers, waar deze dienden en wanneer er voor het laatst iets over hen vernomen is. Er waren aan het einde van de oorlog 125.000 krijgsgevangenen gemaakt, maar er is over hen bijna niets gepubliceerd. Men kreeg van de Russen lompen in plaats van de mooie uniformen, en daardoor vroor men dan vaak binnen een paar dagen dood. Uit Amersfoort waren er eind 1814 nog drie soldaten in krijgsgevangenschap.

De heer Kok heeft uit Amersfoort 38 contracten gevonden tussen opgeroepen en vervangers (tijdvak 1811-1813). Van de betrokkenen waren er 28 analfabeten en 10 konden schrijven. De remplacementsbedragen lagen tussen de 700 en 3300 gulden. En dat bij een gezinsinkomen van 2 gulden per week! Over de periode 1814-1815 vond hij 37 individuele contracten, maar ook 38 andere die liepen via een fonds (Methorst, Heymans). Ook Willem I had veel soldaten nodig. Voor nummerwisselingen betaalde men 90-240 gulden,

voor plaatsvervangers 260-600 gulden. Merk op dat in deze laatste periode alle mannen tot 45 jaar werden opgeroepen, in tegenstelling tot de tijd van Napoleon toen het om jaarlijch-tingen ging. Het was een tijd (januari tot april 1814) dat de Fransen nog in enkele Neder-landse vestigingen zaten (o.a. Naarden, Coevorden), terwijl de rest van Nederland al onder bestuur van Willem I stond. In de periode 1811-1813 werden vooral veel alfabeten uit een grote regio remplaçant, later vooral analfabeten uit de stad. Terwijl het in Amersfoort vooral om geld ging, werd in Twente ook met renten en snuisterijen betaald.

Amersfoorters in het leger van Napoleon

De bijgevoegde lijst, zie pagina 38 en 39, is samengesteld door dhr. Hennie Kok. Bron: Utrechts Archief, Toegangsnummer: 71-2, Inventarisnummer 403: "Staten van vermiste Nederlanders, die in Franse legers gediend hebben en van Nederlanders die uit Franse dienst zijn teruggekeerd, 1814 sept.-dec."

Uit dit archief is een selectie van de namen uit Amersfoort gekozen. In kolom 3 betekent 'V' Vrijwilliger (beroepsmilitair) en 'C' Conscrit (dienstplichtige). Het begin van de lijst vertoont hiaten.

Wat heeft Geneaknowhow de genealoog te bieden?

Verslag van de lezing van 10 februari door Herman de Wit. Jelle Kaastra doet verslag

Het eerste begin van geneaknowhow dateert van eind jaren '90. De heer De Wit had een aantal digitale bronbewerkingen. Aanvankelijk ging de communicatie met anderen en het uitwisselen van bestanden door middel van Bulletin Board Systemen, maar spoedig daarna ging vrijwel alles via internet. In die tijd was er nog weinig digitaal beschikbaar en ook het aantal mensen dat aan het digitaliseren werkte was klein. Er was – heel beperkt – al iets van Genlias, maar verder waren het vooral particulieren die zich hiermee bezig hielden. Een overzicht van wat waar te vinden was (aanvankelijk 40 bestanden) werd op 22-11-1997 door de spreker als 'Digitale Bronbewerkingen' online gebracht. De huidige struc-tuur van deze site lijkt nog steeds op die eerste opzet. In september 1999 ontstond 'FAQ Genealogie Benelux'. Samen met Hein Vera werd dit opgezet. Door het grote aantal be-zoekers gaf dat op den duur problemen bij de provider. Daarom ontstond in april 2000 het domein Geneaknowhow.net, waarop beide sites werd ondergebracht. Er werd al snel een aantal zaken toegevoegd. 'Het Verleden in Beeld' bevat o.a. rechtenvrije plaatjes. 'Regelgeving in de Nederlanden' geeft achtergronden bij historische rechtsregels. 'Genea-Lokaal' bevat twee complete downloadbare cursussen: paleografie en oud Latijn. Op dit alles komt vaak veel respons, o.a. van mensen die nieuw materiaal aanbieden. In 2005 was het project 'van Papier naar Digitaal' gestart. Dit bevatte digitale afbeeldingen van archief-materiaal, en werd in 2008 onderdeel van Geneaknowhow. De foto's werden geleverd door archiefbezoekers. Later werden er ook bewerkingen toegevoegd, zoals indices.

Rond die tijd werd er gekeken hoe een en ander het beste georganiseerd kon worden. Er werd met diverse organisaties en personen gesproken over de toekomst. Daar kwam uit dat

geneaknowhow.net

Ter ondersteuning van uw genealogisch onderzoek
To support your genealogical research

Kies een site (toelichting onder):

- Digitale Bronbewerkingen Nederland en België
- FAQ Genealogie Benelux
- Genea-Lokaal
- Het verleden in beeld
- Regelgeving in de Nederlanden
- Van Papier Naar Digitaal

Select a site (explanation below):

- Digital Resources Netherlands and Belgium
- FAQ Genealogy Benelux (Dutch)
- Genea-home-classroom (Dutch)
- Picturing the past (partly English, German, French)
- Regulations in the Netherlands (Dutch)
- From Paper To Pixels (Dutch)

de organisatie niet te groot moest worden. Een deel van de mensen werkte in projectvorm samen. Met 60 mensen werd bijvoorbeeld het telefoonboek van 1910 online gezet. In 2007 startte een onderhoudsgroep voor Digitale Bronbewerkingen. Dat is een tijdrovende klus. Op dit moment is er een vaste groep van elf mensen die af en toe bij elkaar komt en alles regelt. Vier mensen zorgen voor het onderhoud van de site (links verschijnen en verdwijnen). Vier houden zich bezig met 'Van papier tot digitaal'. Anderen houden zich met de ICT bezig. Daarnaast is er regelmatig hulp van tientallen bekenden en eenmalige hulp van anderen in bijvoorbeeld projectvorm.

Er zijn ook wel eens tegenvallers. Sommige medewerkers emigreerden of moesten werkzaamheden beëindigen vanwege hun werkgever; soms waren er ziektegevallen. Maar er zijn ook veel positieve reacties die dit vrijwilligerswerk leuk maken.

Na de pauze gaf de spreker een paar voorbeelden van wat op de websites te vinden is. Wij verwijzen onze lezers graag naar deze websites voor details.

De Digitale Bronbewerkingen zijn per provincie geordend en daarbinnen weer eerst per regio en dan per plaats. Zorgpunten voor de toekomst zijn de blijvende beschikbaarheid van de bronnen. Mensen stoppen of overlijden en zo kunnen bronnen verdwijnen. Ook professionele organisaties (gemeentelijke archiefdiensten) lijden soms aan dit euvel.

FAQ Genealogie Benelux is opgezet volgens thema en nodigt uit tot verder rondspeuren

op de site. Het Verleden in Beeld kent o.a. verzamelingen beroepen en schepen. Regelgeving in de Nederlanden bevat transcripties van rechtshistorische documenten. Ook deze zijn per provincie gesorteerd.

Van Papier naar Digitaal is wederom per provincie ingedeeld. Op dit moment zijn 282.000 pagina's gedigitaliseerd. Er staan ook handreikingen over hoe het beste digitale afbeeldingen van archiefstukken kunnen worden gemaakt.

Al met al was het een boeiende bijeenkomst, en wij raden onze lezers aan eens op genea-knowhow.net te gaan speuren. Een van de aanwezige leden verzuchtte dat hij nu weer jaren werk heeft om al dat moois te doorzoeken!

Menu

Algemeen

Friesland
Groningen
Drenthe
Overijssel
Utrecht
Gelderland
Noord-Holland
Zuid-Holland
Zeeland
Noord-Brabant
Limburg NL
West-Vlaanderen
Oost-Vlaanderen
Antwerpen
Vlaams-Brabant
Limburg B
Brussel
Henegouwen
Luik

REGELGEVING IN DE NEDERLANDEN

- Meierij van den Bosch 1732
- Meierij van Den Bosch, aanmaning voor de regenten om de bepalingen van het reglement op het beplanten van de Meierij na te komen ±1745
- Meierij van Den Bosch, waarschuwing door Raad en Rentmeester Generaal in relatie tot het reglement op het bepoten van de Meierij 1749
- Meierij van Den Bosch, voorwaarden voor de verpachting van de houtschat en onderrentmeesterschappen 1749
- Meierij van Den Bosch, publicatie inzake de houtschat van hout gewassen op leengoed 1769
- Meierij van Den Bosch, publicatie inzake wijzigingen van de ordonnantie op de houtschat in de Meierij 1786
- Meierij van Den Bosch, plakaat inzake onderhoud van land- en waterwegen (1641...)1789 *renovaties van oude placaten en specifieke aanwijzingen*
- *Meierij van Den Bosch > zie ook: Brabant (Spaans-)*
- Noord-Brabant, publicatie inzake schouw en misbruik van gemene gronden (mei) 1796
- Noord-Brabant, publicatie inzake schouw en misbruik van gemene gronden (sep) 1796
- Noord-Brabant, instructie voor de ontvangers der vier percents heffing 1799
- Noord-Brabant, publicatie inzake het afkopen van cijzen 1805
- Noord-Brabant, reglement van bestuur voor het platteland 1819
- Noord-Brabant, besluit tot beëindiging der werkzaamheden van arrondissement-commissarissen en in functie treden van districts-schouten 1820
- Noord-Brabant, instructie districts-schouten en reglement van bestuur voor het platteland 1820
- Noord-Brabant, besluit inzake de te verlenen schadevergoeding aan eigenaren van heerlijkheden en erfsecretarissen
- Noord-Brabant, wet inzake grensscheiding tussen de provincies Noord-Brabant en Limburg (NL) 1823
- Peelland, *costumen 1546 betreft de plaatsen Aarlebeek, Bakel, Breugel, Deurne, Erp, Gerwen, Liempde, Lierop, Lieshout, Schyndel, Son, Stiphout, Nederwetten, Nuenen, Tongelre, Rixtel, Veghel*
- Provincie Noord-Brabant, wet inzake grensscheiding tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen 1824
- Provincie Noord-Brabant, wet inzake grensscheiding tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen 1824(2)
- Provincie Noord-Brabant, wet inzake grensscheiding tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen 1824(3)
- Provincie Noord-Brabant, wet inzake grensscheiding tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen 1825
- Provincie Noord-Brabant, wet inzake grensscheiding tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen 1826
- Noord-Brabant, publicatie inzake de gedeeltelijke openstelling van de Zuid Willemsvaart met sluistarieven 1825
- Noord-Brabant, publicatie inzake de verplichting een vaste geslachtsnaam aan te nemen; nieuwe termijn van zes maanden 1825
- Noord-Brabant, circulaire om opgave ten doen van oude archivalia, ingevolge de wens van de koning opdat de Nederlandsche geschiedenis nader worde opgehelderd 1827

Vele handen maken licht werk: landelijk ontsluitingsproject militieregisters

Verslag van de lezing op 3 maart 2011. Jelle Kaastra doet verslag

Dit keer waren we te gast in het gemeentearchief van Ede. De avond werd verzorgd door een projectgroep van het gemeentearchief van Amsterdam (Ellen Fleurbaay en Annemarie Lavèn). Men heeft daar het initiatief genomen de militieregisters van heel Nederland te ontsluiten door ze te digitaliseren en te indexeren.

Wat zijn militieregisters? Het begon allemaal met Napoleon. Deze had voor zijn legers heel wat soldaten nodig. Om voor voldoende aanvoer van manschappen te zorgen werd het systeem van de dienstplicht ingevoerd (zie ook het verslag van de lezing van 15 januari). Na het vertrek van de Fransen nam de Nederlandse regering dit systeem over. De Nederlandse militiewetten dateren van 1815/1817. In 1861 komt er een nieuwe militiewet met veranderingen in de procedures. In 1898 wordt de persoonlijke dienstplicht ingevoerd en wordt het remplaçantensysteem afgeschaft. De huidige dienstplichtwet dateert van 1922. In 1938 wordt het systeem van loting afgeschaft. Tenslotte wordt de opkomstplicht in 1997 opgeschort, maar niet opgeheven.

Na de invoering van de dienstplicht moesten alle jongens van 19 jaar zich in een register laten inschrijven, op volgorde van binnenkomst. De lijsten bevatten allerhande informatie zoals beroep, geboorteplaats, ouders, signalement. Omdat jongemannen nogal eens verhuisden en er in het begin van de 19^e eeuw geen bevolkingsregisters zijn, vormen deze militieregisters een interessante bron om zoekgeraakte familieleden op te sporen. De namen werden vervolgens alfabetisch op een naamlijst overgeschreven. Daarna werd er als derde register een lotingsregister gemaakt. De jongens moesten op alfabetische volgorde

1. ^o Nostrum	1. ^o 8	Fils de <i>Andrie van Nostrum</i> et de <i>Schamma Rapa</i> } domiciliés à _____ canton d _____ département d _____ né à <i>Haron</i>
2. ^o Rymmer	2. ^o avul	canton d <i>e Boxtel</i> département d <i>es Bouches du Rhin</i> cheveux <i>bruns</i> sourcils <i>bruns</i> yeux <i>bleus</i> front <i>plat</i> nez <i>ordinaire</i> bouche <i> moyenne</i> menton <i>saillant</i> visage <i>plat</i> teint <i>pale</i> marques particulières
3. ^o	3. ^o 1709	
1. ^o Proster / de /	1. ^o 5	Fils de <i>Schammis de Poortar</i> et de <i>Anne van Erp</i> } domiciliés à <i>Oedenrode</i> canton d <i>e ce nom</i> département d <i>es Bouches du Rhin</i> né à <i>S. Weyende</i>
2. ^o Schammis	2. ^o octobre	canton d <i>e ce nom</i> département d <i>es Bouches du Rhin</i> cheveux <i>bruns</i> sourcils <i>bruns</i> yeux <i>bleus</i> front <i>ronde</i> nez <i>ordinaire</i> bouche <i>grande</i> menton <i>ronde</i> visage <i>plat</i> teint <i>brun</i> marques particulières <i>une cicatrice a gauche du col</i>
3. ^o	3. ^o 1709	

Gedeelte van een militieregister uit 1809 van St. Oedenrode met signalementen van de lotelingen

naar voren treden en uit een pot een nummer trekken. De laagste nummers moesten in dienst. Er kon ook vrijstelling van dienstplicht worden verleend op diverse gronden. Men hanteerde een lijst met 300 lichamelijke gebreken die tot vrijstelling leidden.

In de pauze lag een aantal militieregisters uit Ede ter inzage. Het waren registers uit een reeks van jaren, tot in de 20^e eeuw. Na de pauze werd het digitaliseringsproject verder toegelicht. Men gebruikt hierbij *crowdsourcing* (crowd & outsourcing, = menigte & uitbesteding). Hetzelfde systeem wordt gebruikt bij Wikipedia. Ook voor archieven is dit systeem interessant om de kosten laag te houden en grote hoeveelheden gegevens beschikbaar te krijgen. In het buitenland worden dergelijke principes al vaker toegepast in de genealogie. Een goed voorbeeld is *FamilySearch.org*, waarbij de leden van de LSD (Mormonen) gegevens beschikbaar maken. Men krijgt een digitale scan, waarna men de gegevens op een scherm in verschillende velden kan invullen. Om fouten te voorkomen worden de gegevens pas definitief opgeslagen als ze door een onafhankelijke tweede persoon zijn ingevoerd en volkomen identiek zijn. Dat kan een computer makkelijk controleren.

Ancestry.com (commercieel) heeft ook crowdsourcing ingezet om bestanden in te voeren. Net als bij *FamilySearch.org* moet ook hier de software gedownload worden om er mee te kunnen werken. Een ander project uit Australië (*Australian Newspapers*) roept de hulp van vrijwilligers in om de gescande en automatisch gedigitaliseerde teksten van historische kranten te verbeteren. Tenslotte *Recaptcha* waarbij gescande stukjes tekst correct moeten worden overgetypt om je als mens en niet als robot te identificeren.

In Nederland wordt de methode van crowdsourcing nog niet veel gebruikt. Het project dat door het Amsterdamse Archief wordt opgezet wil crowdsourcing op grote schaal toepassen. De militieregisters zullen beschikbaar gesteld worden op www.militieregisters.nl. Het bewerken vindt plaats op www.velehanden.nl. Men maakt daarbij indices van de registers. Via www.militieregisters.nl kan men namen zoeken en scans kopen. Op dit moment doen

1. ^o Soedenode	1. ^o Soemaler	<p><i>Sans tateurs demeure en</i></p> <p><i>Il déclare de ne pas avoir pour de Noeil droite</i></p>
2. ^o Soedenode	2. ^o —	
3. ^o des bouehendes Blum	3. ^o —	
1. ^o Eydhoron	1. ^o chépointes	<p><i>Père et mère sont vivans</i></p>
2. ^o canton de Lomo	2. ^o chépectes	
3. ^o Bouehes du Pélis	3. ^o —	

beroepen en verdere bijzondere omstandigheden.

zestien archieven mee, voornamelijk uit Noord-Holland, Utrecht en Friesland. Het scannen van de militieregisters is inmiddels gestart. Men maakt zo'n 10.000 scans per week. Na het beëindigen van de testfase zullen de websites na de zomer operationeel zijn. Men hoopt op de medewerking van vele vrijwilligers. Men wil hen lokken met vermelding van hun naam in een Hall of Fame of met een soort puntensysteem.

Een aantal bezoekers van deze avond had problemen met het betaald beschikbaar stellen van de scans. Men volgt hierbij namelijk het systeem van het Amsterdamse Archief, waar voor online scans geld gerekend wordt. Scans kosten 21 cent per stuk om te maken en worden verkocht voor tussen de 25 en 50 cent per scan. Vervolgens werd gevraagd of er ingelogd moet worden op de site. Men vindt dat alleen van belang voor het invoeren van gegevens om veiligheidsredenen, maar niet om beloningen zoals gratis 'scan credits' veilig te stellen. Men is niet eensluidend of het invoeren van gegevens uit de eigen regio voordeel oplevert of niet. Sommigen vinden kennis van een regio een pre. Tenslotte wordt gevraagd of men mee wil doen aan een testpanel. Verscheidene leden tonen interesse hieraan mee te werken. Al met al een mooi en ambitieus project met als enige schaduwzijde het betaalde gebruik van door vrijwilligers ingevoerde gegevens.

Uit de Werkgroep Notariële Aktes door Anje G. Bousema-Valkema

Leusder landerijen in het bezit van de Lieve Vrouwe Capelle te Amersfoort

In 1610 verzoeken de kerkmeesters van de Lieve Vrouwe Capelle te Amersfoort, verschillende mensen om verklaringen af te leggen over landerijen en begrenzings daarvan in Leusden, waarover waarschijnlijk onenigheid was ontstaan. Thans nog bekende namen als Heetveld, Grootveld, Groot- en Klein Veltdorp, Bauvoorderbrugge, Oeyevaershorst, de Westeyger, de Bruine Haer, Suyderbroeck, duiken in deze oorkondes op. De verklaringen werden afgelegd voor de notarissen Jacob van Bitterschoten op 14 oktober 1610 en voor Johan van Ingen op 16 en 18 oktober 1610 en nogmaals in juni 1612.

De originele oude teksten van notaris Van Ingen zijn op het archief in te zien, die van notaris Van Bitterschoten zijn vermoedelijk verloren gegaan.

Notaris Johan van Ingen AT 002b002, folio 231, d.d. 16-10-1611

Marrichgen, Goort Egberts dochter, oud omtrent 60 jaren, verklaarde bij ware woorden in plaats van bij eede, op verzoek van de kerkmeesters van de Lieve Vrouwe Capelle te Amersfoort, dat zij als dienstmaagd destijds met Jan Rutgerszn gewoond heeft op het erf en goed genaamd Veltdorp, toebehorende aan de genoemde Capelle, gelegen te Leusden en nadat Jan Rutgerszn was overleden, is haar vader Goort Egberts op het erf komen wonen.

Marrichgen verklaarde verder dat het Heetveld, heuvelen en de landen in 't Heetveld gelegen, strekkende westwaarts dwars aan de hoffstede en de andere landen van het erf, zuidwaarts bij het erf Grootveld, aan de voorzijde aan de Westeygerscheweg en oostwaarts aan de duinen, rondom in oude tijden afgegraven en bepaald zijn geweest, dat dezelfde heuvelen en landen en Heetveld ook van het erf Veltdorp altijd behoort en gebruikt zijn, zonder dat iemand daarover zijn schaapskudde had of weide plaggen of pluysen mocht dan alleen de gebruiker van

het erf van de Capelle. Ook verklaarde zij dat Jan Rutgers vóór en Goort Egberts, haar vader, daarna die landen in het Heetveld meermalen hebben bebouwd, bezaaid en de vruchten daarvan rustig genoten, zonder dat iemand hen daarin heeft geschokt of gehinderd, zoals zij zelf dit land in de tijd dat zij bij Jan Rutgers woonde, heeft helpen ploegen, het koorn heeft helpen binden, garsten en inhalen.

Zij heeft geen ander goed daaromtrent of elders gelegen Veltdorp horen noemen dan alleen het goed van de Capelle, genaamd Groot- en Klein Veltdorp.

Haar vader heeft na de dood van haar moeder een andere vrouw getrouwd genaamd Teuntingen, die na de dood van haar vader een andere man getrouwd heeft genaamd Aert Ariszn, die daarna samen het erf Veltdorp hebben gebruikt.

Verder verklaarde ze nog dat haar vader ongeveer dertig jaar heeft gewoond op het goed van Cornelis Lampherts, de vader van Hendrik Corneliszn. Dit goed lag zuidwaarts aan de zijde van het erf Veltdorp en op dit goed heeft zij, Marrichgen, van jongs af tot ongeveer haar twintigste jaar gewoond. Haar vader heeft altijd zijn schaap- en bees- tendorf gehad van het erf van Cornelis Lampherts af tussen het erf Grootvelt en het Heetvelt van de Capelle door en naar de duinen en gemeente van Leusden, en hij heeft zijn plaggen altijd moeten halen door die duinen van het gemeene veld van Leusden, waar alle andere burens haar plaggen haalden en niet van het Heetveld van de Capelle. Zij wil dit te allen tijde met de eed bevestigen. Getuigen waren: Marten van Dompseleer en Chaerle Chaudron (Caerle Choudron)

Idem, folio 233, d.d. 18-10-1611

Evert Willemszn, oud omtrent 40 jaren, wonende tot Leusden, verklaart bij ware woorden in plaats van bij eede, op verzoek

van de kerkmeesters van de Lieve Vrouwen Capelle te Amersfoort, dat hij ongeveer 13 jaar geleden van Gijsbert van Coeverden heeft gehuurd die heuvelen, het Heetveld en de landen daarin gelegen, also hetzelve van ouds begraven en bewald is geweest, gelegen dwars achter de landen en het erf Veltdorp, toebehorende aan de voors. Capelle, met nog andere landen gelegen omtrent de Bauvorder Brugge, hoewel die bij Gijsbert van Coeverden het laatst gebruikt en bezaaid zijn geweest.

Welke heuvelen Heetveld en de landen daarin gelegen hij Evert Willemszn, voor de tijd van 5 jaren heeft gehuurd en in die tijd deze landen in 't Heetveld tot drie of viermaal bezaaid en het koren daarvan rustig, zonder tegenspraak van iemand, binnen gehaald heeft, zonder dat ook enige burens of vreemden dit koren beschadigd of erdoor gerend of anders enige manieren van verhin- dering gepleegd hebben. In diezelfde tijd was Aert Ariszn gebruiker van het belangrij- ke erf Veltdorp en de andere landen.

Hij verklaart nog dat hij ten tijde dat hij daar begon, de rogge moest stoppelen die door Gijsbert van Coeverden was gemaaid.

In de voors. huurjaren heeft hij menigmaal de schapen van anderen van het Heetveld en de landen daarin gelegen verjaagd. Hij ver- klaarde ook dat het goed en de landen daar het huis op gestaan heeft dat van meester Henrick Cornelis is geweest, gelegen zuid- waarts aan het erf Veltdorp, thans behorende aan Evert Huygen, die getrouwd is met de dochter van Willem Willemszn, die in de voorleden herfst het koren daarvan thuis gehaald heeft. Het goed dat aan Gerrit Ver- haer toebehoort, ook afkomstig van Henrick Cornelis, gelegen is over de Leusderweg te bergwaarts wijd en zijd door de Leusder Engh en gebruikt wordt bij Ghijsbert Ariszn, de vader van zijn, Evert Willemszn, huis- vrouw. Verder verklaarde hij nog dat, in de tijd dat hij die landen begon te gebruiken,

Anna de weduwe van Thonis Janszn, hem verzocht heeft dat zij haar koebeesten mocht laten weiden op de stoppelweide van 't Heetveld en drie van de landen in 't Heetveld gelegen, zoals Gijsbert van Coeverden haar dit vroeger ook gegund had, zo zij vertelde. Hij heeft het Anna ook gegund, mits dat zij erop toe zou zien dat er geen schade aan het koren geschiedde. Indien hiertoe verzocht wil hij dit met de eed bevestigen. Getuigen Jelis Peters en Chaerle Chaudron.

Idem, folio 235 d.d. 18-10-1611

Jacob Henrickszn, oud ongeveer 27 jaren, wonende tot Hamersveld verklaarde bij ware woorden in plaats van bij eede, op verzoek van de kerkmeesters van de Lieve Vrouwe Capelle te Amersfoort, dat hij ongeveer 12 jaar geleden gedurende vijf jaar heeft gewoond bij Evert Willemszn, in welke tijd Evert Willemszn alleen gebruikte de heuvelen Het Heetveld en de landen daarin gelegen, zoals hetzelfde van ouds begraven en bewald is, behorende en gelegen dwars achter aan de landen gelegen omtrent de Bavoorder Brugge, in welke tijd deze landen in het Heetveld gelegen tot drie of viermaal bezaaid zijn en het koren daarvan door Evert Willemszn daarvan rustig, zonder tegenspraak van iemand, binnen gehaald is. Hij verklaart dat hijzelf het land geploegd heeft zonder dat iemand ter wereld hem daarin gehinderd heeft. Gedurende die jaren heeft hij dikwijls de schapen van anderen, van het Heetveld en landen daarin gelegen, verjaagd. Hij verklaarde ook dat het goed en de landen daar het huis op gestaan heeft dat van meester Henrick Cornelis is geweest, gelegen zuidwaarts van het erf Veltdorp, thans behorende aan Evert Huygen die getrouwd is met de dochter van Willem Willemszn, die in de voorleden herfst het koren daarvan thuis gehaald heeft en aan de broer van Evert Willemszn wilde besteden, om te maaien. Het goed dat aan Gerrit Verhaer toebehoort,

ook afkomstig van Henrick Cornelis, gelegen is over de Leusderweg te bergwaarts wijd en zijd door de Leusder Engh en tegenwoordig gebruikt wordt bij Ghijsbert Ariszn, de vader van de huisvrouw van Evert Willemszn.

Hij heeft ook nooit van iemand ter wereld gehoord dat enige erven of landen zoals het erf van meester Henrick Cornelis of van iemand anders, Veltdorp genaamd is geweest, dan het erf Groot en Klein Veltdorp toebehorende aan de Capelle. Indien hiertoe verzocht wil hij dit met de eed bevestigen.

Getuigen Looch Lubbertszn en Adriaen Ariaenszn.

Idem, folio 410-411, d.d. 10-06-1612

Cors Gerrits, oud omtrent 66 jaren, wonende aan de Westeijger in de vrijheid van de stad Amersfoort verklaart bij ware woorden in plaats van bij eede, op verzoek van de kerkmeesters van de Lieve Vrouwe Capelle te Amersfoort, dat hij volhardt in zijn dispositie die hij heeft gedaan op 22-07-1606 en voegt daaraan toe dat zolang hij zich kan herinneren, de landen strekkende van de Oeyevaershorst tot aan de Bavoorderbrugge, welke landen worden genoemd De Bruyne Haer, aan de westzijde begraven en bewald zijn geweest en aan de oostzijde met de beek besloten zijn, welke wall de scheiding is tussen De Bruyne Haer en de gemeente van Leusden.

Verder verklaart hij, dat ook de landen strekkende van Willem Bidders land eveneens aan de voors. wall tot aan de beek oostwaarts en voorts aan de voors. brugge noordwaarts altijd genaamd zijn geweest en nog genoemd worden De Bruyne Haer en niet Suyderbroeck, als daar niet onder behorende.

Voor redenen van wetenschap verklaarde hij dat hij van kindsbeen en zolang hij zich kan herinneren, omtrent hetzelfde goed gewoond en de voors. Bruyne Haer gekend te hebben en mitsdien wel te weten dat de voors. be-

gravinge en walle niet tijdens zijn leven is gedaan of gelegd. Indien verzocht wil hij dit met de eed affirmeren. Getuigen zijn Gerrit van Dael en Henrick Pouwels.

Op 12-06-1612 verklaren Jan Cornelis oud omtrent 48 jaren en Margriet Adams, oud omtrent 64 jaren, borgerse van Amersfoort, op verzoek als boven, dat het hen wel bekend is dat die landen strekkende van Oeyevaershorst tot aan de Bavoorderbrugge genaamd De Bruyne Haer, langer dan 40 jaren begraven en bewald zijn geweest, welke wal de scheiding is tussen De Bruyne Haer en de gemeente van Leusden.

Zij verklaren dat zekere landen strekkende van Willem Bidders land binnen de voors. wal bijna tot aan de Bavoorderbrugh toe, toebehoren aan de Capelle voors. en ook genoemd worden de Bruyne Haer. Verder verklaren zij dat zij met Cornelis Janszn, respectievelijk hun vader en man, omtrent 40 jaar geleden gekomen zijn op het goed, dat tegenwoordig toebehoort aan Evert van Butselaer, onder welk goed begrepen is zeker stuk land strekkende van Willem Bidders land, langs de voors. landen van de Capelle en langs de beek aan deselfde zijde tot aan de Bavoorderbrug, welk stuk land zij dikwijls met verscheiden koren hebben bezaaid, zonder dat ooit daaruit enige thien is getogen, omdat het niet behoorde onder 't Suyderbroeck. Indien verzocht willen zij dit met de eed affirmeren.

Daarna verklaart Peter Wouterzn in Westeyger, op verzoek als boven, dat hij volhardt in zijn dispositie die hij heeft gedaan op 22-07-1606 en voegt daaraan toe dat zolang hij zich kan herinneren, de landen strekkende van de Oeyevaershorst tot aan de Bavoorderbrugge, welke landen worden genoemd De Bruyne Haer, aan de westzijde begraven en bewald zijn geweest en aan de oostzijde met de beek besloten zijn, welke wal de scheiding

is tussen De Bruyne Haer en de gemeente van Leusden.

Verder verklaart hij dat ook de landen strekkende van Willem Bidders land eveneens aan de voors. wall tot aan de beek oostwaarts en voorts aan de voors. brugge noordwaarts altijd genaamd zijn geweest en nog genoemd worden De Bruyne Haer en niet Suyderbroeck, als daar niet onder behorende.

Hij verklaart dat hij omtrent 40 jaar geleden met zijn ouders op Oeyevaershorst heeft gewoond en deselve daarna 12 jaren zelf heeft gebruikt en mitsdien goed kennis heeft namelijk dat de voors. walle al voor de tijd van 40 jaren aldaar is geweest, tot dien einde verwerpt hij de verklaring op 14-10-1610 voor de notaris en getuigen gedaan.

Op 14-06-1612 verklaart Evert Willemszn wonende te Leusden, oud omtrent 41 jaren, op verzoek als boven, dat hij volhardt in zijn dispositie voor notaris Jacob van Bidderschoten en getuigen op 14-10-1610, uitgezonderd dat aldaar gesteld is dat De Bruyne Haer 't sedert 20 jaren herwaarts zoude zijn bewald en begraven, welke woordje 't *sedert* foutief of bij misverstand is geschreven, omdat de bewalling en begraving lang voordat hij het land zelf gekend heeft, gescheiden is geweest en er een oude wal was waar hij zijn schapen heeft gehoed toen hij 15 jaar oud was. Hij wil dit met de eed affirmeren.

Daarna verklaarde nog Jan Thoniszn, wonende in de Westeyger, oud omtrent 38 jaren, die verklaarde dat hij volhardt in zijn dispositie voor notaris Jacob van Bidderschoten en getuigen op 14-10-1610, uitgezonderd dat aldaar gesteld is dat De Bruyne Haer 't sedert 14 jaren verwalt en begraven zou zijn, welk woordje 't *sedert* foutief of bij misverstand geschreven is. Hij verklaart dat hij vanaf zijn 12^e of 13^e jaar daar met zijn vader dikwijls geweest is en gezien heeft dat de wal daar al lag. Hij wil dit met de eed affirmeren.

Roedevoeten

In een zestal aktes in Transportregister 436-01 (1478-1503) wordt *een lengtemaat* 'roedevoet' gebruikt. Uit omschrijvingen als: '3 roeden lanck min 1½ roedevoet' blijkt dat roedevoet (roevoet) een onderverdeling van de roede is. Daar wil ik natuurlijk het fijne van weten!

Enkele bekende naslagwerken (G.J.C. Nipper; W.C.H. Staring en J.M. Verhoef) geraadpleegd, maar nergens wordt zelfs het woord roedevoet vermeld. Alleen Verdam en het MNW geven een algemene omschrijving ervan. Toch blijkt uit een zoektocht met Google-books op internet dat de term regelmatig in oude publicaties over de 15^e en 16^e eeuw gebruikt wordt, maar ook hier nergens een voetnoot met een omschrijving. Daarom ben ik tot de conclusie gekomen dat 'roedevoet' algehele bekendheid genoot / geniet, iedereen wist / weet wat ermee bedoeld werd / wordt. Allengs verdween het woord gedurende de 16^e eeuw uit de boeken en werd vervangen door het kortere 'voet'. In de Amersfoortse Transportregisters wordt 'roevoet' voor het laatst genoemd in 1543.

Verder wil ik natuurlijk ook weten hoe groot de roede was die men in Amersfoort gebruikte. Verhoef geeft in *De oude Nederlandse maten en gewichten* een erg ruime beschrijving: 'Voor dijkwerk zie Utrecht, overigens Amsterdamse of Rijnlandse maat.' Daar komen we niet veel verder mee! Bezien we de maatsystemen van andere plaatsen in de provincie Utrecht dan blijkt dat bijna altijd verwezen wordt naar de stad Utrecht, terwijl bij Utrecht verwezen wordt naar het Rijnlandse systeem (we hebben ons beperkt tot de lengtematen). Met andere woorden in de hele provincie Utrecht – en dus ook in Amersfoort – gebruikte men de Rijnlandse roede van 3,76 m als basis voor

de lengtematen. In het Rijnland werd de roede onderverdeeld in 12 voet. Geldt dat ook voor Amersfoort? In een akte uit transportregister 2 wordt gewerkt met 24 *roevoet*. Zou de deelfactor 12 geweest zijn dan had daar wel '2 roeden' gestaan. En uit onderstaande akten blijkt verder dat de onderverdeling ook geen 10 voeten zal zijn geweest. Er wordt namelijk met eenheden van 5 en 10 gerekend. Derhalve wordt de Amersfoortse roede verdeeld in 14 voeten van elk 0,268 m net zoals in de rest van de provincie Utrecht.

folio 124 r/10, 15-09-1484

Peter Aertsoen gemachtigt als recht is van Henric Janzoen ende Agnyes Henric Janzoen wyf geven Geryt Jansoen ende Lubbrich syn wyf den eygendom van den halven husynge ende hofste mitten ledigen erve after van den huse, voirt drie roeden lanck min anderhalf *roedevoet* also als die gelegen syn in die Langestraet dair Egbert die Beer aen deen syde ende Lumen Reyersoen aen dander syde naest gelegen syn ende hier of vertegen etc.

folio 358r/8, 08-02-1499

Herbert ende Jan, Evert Jan Germensoen soenen, Alyt ende Claes, Everts voirscreven dochteren mit Schadyck momber, hebben te goede gescouden Willam van Bloemenweert tot behoeff den Nyen Gasthuys een eynde van enen hoff gelegen after aen den huse dat gasthuys toebehoert, gelegen aen dat Grote Kerckhoff soe breet alst gasthuys huys breet is, behoudelick dat Evert Jan Germensoen kynderen voirgenoemt een ganck behouden sullen *vyf roedevoet* breet tusschen dit eynde van den hoff voirscreven ende Gysbert Frederixsoen hoff, de ganck te gebruycken after uut duer de poirt te gaen. Ende desgelijx sal

dat voirscreven gasthuys huys deselve ganck meer gebruycken after uut de poirt mede te gaen des sullen sy de poirt voirscreven mede staende houden nae beloop van hoir aendeel dair off.

folio 359v/5, 13-03-1499

Herbert Evert Jan Germensoen soen Alyt ende Claes Everts voirscreven dochteren mit Schadyck momber hebben te goede gescouden Roeloff Henricsoen ende Alyt syn wyf een eynde van enen hoff gelegen after aen den huse ende hofstede Roeloff voirscreven toebehoert gelegen aen dat Grote Kerchoff so breet als Roeloffs voirscreven hofstede breet is, behoude-lick dat Herbert Alyt ende Claes voirscreven enen ganck behouden sullen *vyff roevoet* breet tusschen dit eynde van den hoff voirscreven ende Gysbert Frederixsoen hoff om de voir-scre-ven ganck te gebruycken after uut doir de poirt te gaen. Ende des gelix sal Roeloff voir-scre-ven deselve ganck mede gebruycken onbecomert uut de poirt te gaen, des sal hy de poirt mede staende helpen houden nae beloop van syn aendeel dair off.

folio 365r/12, 04-12-1499

Hermen Berenzoen heeft belyt Jacop Stevensoen ende Gerbrich syn wyf vercoft te hebben de helft van een huys ende hofste gelegen in die Nyestraet after uut mit een

plaetze op *tien roedevoeten* nae die afterste camer toe, dair een stege aen deen syde ende Feyns Zwagers erfgenamen aen dander syde naest gelegen syn om drie lichte guldens $7\frac{1}{2}$ stuver current voir den gulden des jairs de sy Hermen dair uut belyden sullen den pennynck mit 14 te lossen dair Jacop voirscreven op dese selve tijt een gulden mit 14 ofgelost heeft. Ende Hermen voirscreven belyde Jacop ende syn wyf voirscreven dit halve huys ende hofstede voirscreven altyt te vestigen dat sys vast syn om 2 gulden paymentz voirscreven des jairs te lossen als voirscreven is.

folio 369r/1, 25-02-1500

Hermen Berenzoen gemachticht als recht was van Beyeraet syn moeder heeft te goede gescouden Jacop Stevensoen ende Gerbrich syn wyf de helft van een huys ende hofstede gelegen in die Nyestraet mit een lege plaetze dair after aen gelegen van den huse voirscreven off gaende op *thien roedevoeten* nae de afterste camer toe, dair Henric Zwagers erfgenamen aen deen syde ende een stege aen dander naest gelegen syn.

Mede quamen voir ons Dierc Aertsoen ende Geertruyt syn wyf ende scouden oick te goede Jacop ende Gerbrich syn wyf dander helft van den huse hoff ende hofstede voirscreven.

Instructie voor de schoolmeester

door Henk Bousema

In ons vorige nummer schreven we over meester Bousema uit Lettelbert die door de schoolopziener werd gecontroleerd. Uit een instructie uit Heerewaarden uit 1669 mag blijken dat van de schoolmeester veel werd gevraagd. Aangezien de schoolmeester vroeger ook koster van de kerk was, moest hij elke zaterdag het meubilair schoonmaken, de vloeren boenen, de ramen lappen en eventueel de muren witten. We mogen aannemen dat hij daarbij geholpen werd door zijn vrouw. Hij moest ook zorgen dat het uurwerk de goede tijt aangaf en in goede staat bleef. Daarenboven moest hij er op letten dat het kerkhof er proper uitzag en soms moest hij beesten wegjagen die daar aan het grazen waren. (Op een eeuwenoud kerkhof in Schotland zag ik eens een aantal schapen grazen. Ik vond dat een voordelige manier van grasmaaien.)

Van Jeanne Peterse ontvingen we onderstaande instructie voor de schoolmeester van Heerwaarden, 1696 (bron: Streekarchief Bommelerwaard)

Sal oock de kinderen vermanen dat se des
sondaaghs neerstigh soo voor als na de middagh
Coomen, tot het gehoor van Godts Heijligh woort,
En daar op als oock op alles dat daar van
Dependeert, goede toe versicht hebben.

Belangende voorts den dienst buijten de schoole,
sal den schoolmeesters, goede sorge dragen voor de
kerck dat die Clare en Wel onderhouden wert
alle Saturdagen doen Schoonmaacken soo wel
de gestoelten glasen als de vloer, oock als
het de noot verijst, de mueren doen witten
Glasen en vloer wassen, wanneer de kerckmeesters
't geene daar toe verijst sullen besorgen, en
Boven sijn tractement na redelijckheit betalen.
Sal oock goede acht hebben op den kerckhof
datter niets ontrent beschadight werde nochte
Oock Eenige Beesten geweijt worden.

Item sal den schoolmeesters goede acht neemen op
het uijrwerck, dat hetselve des morgens en
des avonts wel na den tijdt gestelt en opge-
wonden wordt, opdat door desselfs onverhoopt
versuijm daar door geene schade directelijck
of indirectelijck, gacauseert werde, of sal
gehouden sijn 't selve te vergoeden, en indien
daar ietwes bij ongeval of toeval aen de kerck –
toorn of uijrwerck gebrooken is, sal hij daar
op nauw regaard neemen ende sulckx tijdelijck
de reegerende kerckmeesters bekent maacken.

Genealogie voor jeugdige beginners

door mevr. W.B. de Jong

Overgenomen van NGV afdeling Delfland jrg. 19 no. 3 sept/okt 2010, pag. 1666

Mijn achtjarig nichtje kwam onlangs uit school met de opdracht haar stamboom mee te brengen. Ze werd direct doorverwezen naar mij. Ik maakte voor haar een eenvoudige versie van onze stamboom en versierde het geheel met een oude portretfoto van rond 1875. Ze vond het prachtig, maar wilde wel weten wie er op de foto stond. Ik zei dat dat haar betbetovergrootvader was. Haar gezicht was één groot vraagteken. 'Maar wie is dat dan?' vroeg ze weer. Ik probeerde het uit te leggen en zei dat het de vader van de opa van haar opa was. Dat kon ze wel begrijpen, maar niet onthouden. 'Wat moet ik dan zeggen als de

juffrouw ernaar vraagt?’ Ik gaf haar de raad het te onthouden als volgt: overgrootvader met twee keer ‘bet’ ervoor. Ze dacht hier even over na: ‘twee bedden’. Ze dacht dat het zo wel zou lukken. Toen ik haar twee weken later weer zag, vroeg ik plagend of ze nog wist wie er op de foto stond. Ze twijfelde geen moment: ‘Ja hoor, dat is mijn *stapelbedovergrootvader*’. Ze had de oplossing gevonden. Misschien ook een ideeetje voor u als u het even niet meer weet.

Privacy en het fotograferen van graven

door Henk Bousema

Als redactie speuren wij voor u naar interessante artikelen. Zo vonden wij in het afdelingsblad *Amstelland* van de NGV afdeling Amsterdam en omstreken de hierna volgende mededeling (zie *Amstelland* no 80 okt. 2010 pag. 75).

Enige tijd geleden plaatste ons lid Richard Keijzer de volgende mededeling op een genealogisch forum op internet. Omdat de inhoud ook anderen van nut kan zijn, nemen we zijn bericht hier graag over.

In het verleden hebben we hier al kunnen lezen dat er rumoer ontstond op een begraafplaats, wanneer iemand foto’s van graven maakte. Dat zou indruisen tegen ‘de privacy’, aldus sommige beheerders van dodenakkers. Verdere discussie was niet mogelijk en de fotograaf diende met gezwinde spoed zijn biezen (en camera) te pakken en weg te wezen. Op de geheel vernieuwde website www.graftombe.nl staat het volgende te lezen: ‘Inmiddels is er uitsluitel van het CBP (College Bescherming Persoonsgegevens) en een uitspraak van mr. W.G.H.M. van der Putten verbonden als jurist aan www.uitvaart.nl.

‘Het fotograferen van grafmonumenten op openbare begraafplaatsen en het beschrijven en publiceren van dit materiaal is in alle gevallen toegestaan zonder toestemming. Er kan juridisch geen bezwaar gemaakt worden tegen publicatie behalve als de publicatie een commercieel doel heeft.’

Opmerking van Henk Bousema

Het begrip ‘openbare begraafplaatsen’ moet goed worden gelezen. Het scheidt geen vrijbrief om nu maar op alle begraafplaatsen te gaan fotograferen. Zo overkwam het mijzelf een keer toen ik op een begraafplaats een foto wilde maken van het graf van mijn oom en tante. Men was ter plekke druk doende met het snoeien van de heg en keek mij argwanend aan. De begraafplaats behoorde aan een vereniging en was dus niet openbaar. Mij werd gevraagd met welk doel ik een foto wilde maken en pas nadat ik verklaard had dat ik familie van de overledene was kreeg ik toestemming tot het maken van een foto.

Record gezinsgrootte?

door Anton van Nostrum

In oude kranten staan soms merkwaardige berichten. Zo lees ik in de *Arrondissementsbode van Amersfoort* van 10 april 1849 dat er in Oss een vrouw bevallen is van haar 27^e kind, uit hetzelfde huwelijk welteverstaan! Haar moeder had 19 kinderen, dus 'het zat in de familie' zullen we maar denken. Gezien haar hoge leeftijd (51 jr.) zal haar eerste kind rond haar 25^e levensjaar geboren moeten zijn. Misschien heeft ze ook tweelingen gekregen en mogelijk zijn er meerdere kinderen overleden, maar dat staat er niet bij. Eigenlijk is dit grote aantal nakomelingen wel erg hoog maar toch ook weer niet onmogelijk. Ik vraag mij af of dit kindertal een Nederlands record is. Uit mijn jeugd kan ik mij herinneren dat er gezinnen waren met 12 en 14 kinderen, en zelfs één met 19, maar 27? Als er iemand is die weet heeft van dergelijke grote gezinnen, dan hoor ik dat graag.

Arrondissementsbode van Amersfoort, 10/04/1849; p. 3/4

— De *Noord-Brabander* meldt uit Oss, dat Mejufvrouw J. K., geb. van R., 51 jaren oud, van het zeven en twintigste kind uit hetzelfde huwelijk is bevallen; haar moeder had negentien kinderen.

Het artikeltje is overgenomen uit de *Noord-Brabander* van 31 maart van datzelfde jaar en stond ook in *De Nederlander: nieuwe Utrecht-*

sche Courant van maandag 2 april. Ook toen al schreven kranten van elkaar over omdat ze elkaars artikelen opmerkelijk vonden en kennelijk niet achter wilden lopen in de berichtgeving! Maar andere kranten hebben dit 'grote nieuws' niet overgenomen, dus zo wereldschokkend was het nu ook weer niet. Even heb ik gedacht aan een 1 aprilgrap, maar dan is de Amersfoortse *Arrondissementsbode* daar mooi ingetrapt gezien de late vermelding in hun krant. Toch vermoedt het genealogische duveltje in mij dat er iets niet klopt, maar

—Uit Oss wordt ons gemeld dat Mej. J. K., geb. van R. in den ouderdom van 51 jaren van eene welgeschapene dochter bevallen is. Deze is de zeven en twintigste telg, die uit hetzelfde huwelijk voortspruit. De moeder van gemelde jufvrouw, die nog leeft, is met negentien kinderen gezegend geweest.

De Noord-Brabander van zaterdag 31 maart 1849.

wat? Daarom zou ik wat meer van deze 'mejufvrouw J. K. geb. van R.' willen weten. Hoe luidde haar naam voluit, met wie was ze getrouwd, wanneer is zij overleden, klopt het grote aantal kinderen wel? Wie kan mij meer over deze vrouw, haar man en haar kinderen vertellen? De vrouw zal in 1798 geboren zijn.

Uit Oss wordt ons gemeld, dat Mej. J. K. geb. van R., in den ouderdom van 51 jaren van eene welgeschapene dochter bevallen is. Deze is de zeven en twintigste telg, die uit hetzelfde huwelijk voortspruit. De moeder van gemelde jufvrouw, die nog leeft, is met negentien kinderen gezegend geweest.
(*Noord-Brabander.*)

De Nederlander: nieuwe Utrechtsche Courant van maandag 02-04-1849.

Historisch Informatie Centrum (BHIC) accepteert niet dat er gezocht wordt met initialen, terwijl dit bij de digitale stamboom van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven wél kan (ook in Amers-

Ik heb getracht deze vragen met behulp van diverse websites te beantwoorden, maar veel verder dan wat veronderstellingen ben ik niet gekomen. De site van het Brabants

foort is dat mogelijk). Verder ontbreekt van Oss de bevolkingsregistratie van vóór 1860. Genlias dan? Ook genlias weigert te zoeken met initialen. Als enige aanknopingspunt blijft over het geboorteregister van Oss van 1849, want het laatste kind werd in het voorjaar van dat jaar geboren. Wie kan mij daar aan helpen? Ook andere tips of aanvullende informatie is welkom.

Record gezinsgrootte 2

door Jelle Kaastra

Omdat je met genlias met de eerste drie letters van de naam kunt zoeken (zowel achternaam als voornaam elk afzonderlijk) en omdat een voornaam die met een *J* begint als volgende letter eigenlijk alleen maar een klinker kan hebben, is het aantal combinaties van de eerste drie letters vrij beperkt (ja../je../ji../jo.. en ju..). De lettercombinaties ji.. en ju.. komen niet veel voor. Ik heb op deze wijze wat met het zoeken op een voornaam van drie letters in genlias gespeeld. Helaas zitten er van Oss nog geen geboorten in, maar wel huwelijken. Onder de aanname dat de bruid *J. van R. heette* en de bruidegom de achternaam *K.* heeft en dat ze in Oss gehuwd zijn, heb ik in genlias met de volgende zoektermen gezocht: bruiden, gehuwd te Oss tussen 1813 en 1833 (1813: minimale leeftijd van de bruid, 1833: maximale leeftijd van de bruid bij haar 1^e kind) met naam beginnend met *J.* Bij 'Joh' was het bingo!

Bron	Burgerlijke stand - Huwelijk
Archieflocatie	Brabants Historisch Informatie Centrum
Algemeen	Toegangnr: 50.126 Inventarisnr: 6069 Gemeente: Oss Soort akte: huwelijk Aktenummer: 13 Datum: 09-06-1821
Bruidegom	Johannes Franciscus Knepfle [ook: Knepfle] Geboortedatum: 30-08-1794 Geboorteplaats: Oss
Bruid	Johanna Lamberdina Theresia van Roermund Geboortedatum: 21-02-1800 Geboorteplaats: Oss
Vader bruidegom	Johannes Knepfle
Moeder bruidegom	Anna Maria van Loosbroek
Vader bruid	Hubert Jan van Roermund
Moeder bruid	Johanna Megtilda Groenewalt

Dit kan wellicht een goed aanknopingspunt voor verder onderzoek zijn. Helaas staan de geboorten in Oss niet online, noch in genlias, noch bij het BHIC, maar wel de overlijdens. Dit echtpaar heeft minstens 14 kinderen naar het kerkhof gebracht, dus men had in elk geval een groot gezin. Johanna van Roermund overleed na een vruchtbaar leven op 16-04-1856, haar man op 15-10-1869, beiden te Oss. Na het overlijden van dit echtpaar heeft het overlijdensregister van Oss nog twee kinderen als overledene geregistreerd, zodat het kin-

dertal dus minstens 16 is geweest. Verder neuzend op genlias, met de achternaam Knepfle, vond ik ook nog een kind dat in Lith overleden is, dus inmiddels staat de teller al op 17. Nu vond ik het tijd om maar eens te googelen op de gecombineerde achternamen van dit echtpaar. Daarbij stuitte ik op het volgende document: <http://www.historieroermond.nl/afkomstiguitroermond/Afkomstig%20uit%20Roermond.pdf>.

Op bladzijde 142 vond ik daar het volgende:

Kinderen van Johanna Lamberdina Theresia van Roermond (Johanna Theresia van Roermond) en haar echtgenoot Johannes Franciscus Knepfle, allen geboren in Oss:

1. Lambertus Hyacinthus Knepfle, geboren circa 1833; ? 26-06-1870 in Tilburg.
2. Gijssbertus Alouisius Antonius Knepfle, geboren 21-06-1835; ? 07-12-1889 in Waalwijk; trouwde in Oss met Francisca Kolen. Francisca werd op 15-02-1845 geboren in Waalwijk.
3. Antonius Hubertus Knepfle, geboren 15-07-1836; ? 15-01-1879 in Oss; trouwde daar 03-08-1865 met Dorathea Gerarda Meijers. Dorathea werd daar op 26-03-1823 geboren.
4. Philomena Mechtilda Knepfle, geboren 14-05-1838; ? 09-03-1917 in Oss; trouwde 05-06-1879 in Lith met Cornelis Arts. Cornelis werd daar op 13-12-1835 geboren.
5. Josephina Maria Emilia Lamberta Knepfle, geboren 25-03-1849; ? 23-08-1876 in Oss; trouwde daar 29-05-1876 met Gerardus van Oss die daar op 27-03-1849 werd geboren.

In deze "genealogie" mist nogal het een en ander, maar ik heb al minstens 17 kinderen kunnen traceren waaronder de naam van het "27e" kind, namelijk **Josephina Maria Emilia Lamberta Knepfle**. In bovenstaande genealogie betreft het vijf volwassen geworden kinderen. Een en ander kan je zelf in detail nagaan. Het kan zijn dat een aantal van de hierboven genoemden nog bij de 17 eerdere kinderen komt.

Ik hoop dat dit een goede start is om verder te kijken of er inderdaad 27 kinderen waren. Uiteindelijk zul je toch de geboorteregisters van Oss moeten inzien of minimaal de tienjarentafels.

PS. Inmiddels staat de teller op 21 kinderen.

Stel je voor ...

door Jelle Kaastra

Ik ben **Peter van Zuylen**. Sinds kort organiseer ik de lezingen als opvolger van Hans Faber. Wies van Alphen en ik hebben twee kinderen en twee kleinkinderen. Ik ben in 1941 geboren in Utrecht en heb technische natuurkunde gestudeerd in Delft. Na mijn studie heb ik bij TNO vooral op het gebied van optische instrumentatie gewerkt. Nu ben ik met pensioen.

Toen Wies en ik 25 jaar getrouwd waren, kregen we van onze kinderen een stamboom. Met de naam Van Zuylen kun je natuurlijk denken aan verwantschap met Belle van Zuylen (die heette overigens niet Van Zuylen), Graaf Hugo van Zuylen van Nijeveldt van Duinrell en nog meer indrukwekkende namen zoals mr. J.Ph.J.A. die ondermeer minister was in de negentiende eeuw. Wat het extra spannend maakte was een Koninklijk Besluit

uit 1905, waarin mijn opa Jacob het recht kreeg zijn naam te veranderen van Wolhoff in Van Zuylen. Wat stak hierachter?

Mijn overgrootmoeder was Antonetta Maria Wolhoff, geboren in Amsterdam als dochter van een doodgraver. Zij werkte in de huishouding in de buurt van Zuilen, waar zij Roelof van Zuijlen leerde kennen. Roelof kwam uit een familie van dakpannenbakkers en was klerk bij de Rijksbelastingen. Roelof en Antonetta zijn getrouwd en hebben eerst in Enkhuizen en later in Kampen gewoond. Zij kregen vier kinderen. Roelof overleed in 1872 en in 1876 werd mijn opa in Kampen geboren. Hij kreeg de naam Jacob en zonder bekende vader werd het Jacob Wolhoff. Zijn broers en zus heetten Van Zuylen en daarom heeft hij zijn naam laten veranderen in Van Zuylen.

Wie is mijn overgrootvader? Antonetta had geen familie in de buurt van Kampen, ze kreeg geen steun van een weduwenfonds, haar kinderen hebben allemaal een behoorlijke opleiding gehad en ze is in Kampen blijven wonen. De naam Jacob komt in geen van beide families voor, dus er is een goede kans dat mijn biologische overgrootvader Jacob heette. Ik heb dus alle geschikte Jacobs in Kampen uitgezocht. Uiteindelijk waren dat er een stuk of tien. Ze moesten zo rond de 35 jaar oud zijn, ongehuwd en niet katholiek. Kampen is een garnizoensstad, wat de zaak nog wat compliceert.

Het kind dat vóór Jacob in 1872 werd geboren, is gehaald door een arts, Jacob Mijs. Roelof van Zuijlen, de vader, kon het kind zelf niet aangeven omdat hij te ziek was. Mijn opa is gehaald door een vroedvrouw. Jacob Mijs kwam uit Ooltgensplaat, was ongehuwd en drie jaar jonger dan Antonetta. Jacob Mijs had een (veel) oudere huishoudster die afkomstig was uit Leeuwarden. Helaas is er in de Memorie van Successie van Jacob Mijs (die ongehuwd in 1891 overleed) of anderszins niets te vinden over een relatie tussen hem en Antonetta. Ze hebben elkaar echter zeker gekend. Met DNA zou je kunnen achterhalen of het een goed spoor is.

Overigens houd ik me aanbevolen voor tips over leuke sprekers en leuke onderwerpen.

Mijn naam is **René Kuijpers**. Ik ben woonachtig in Ede. Momenteel werk ik bij de Wageningen Universiteit als onderwijs- en onderzoekmedewerker.

Na de geboorte van mijn zoon in 1996 ben ik begonnen met genealogie. Eigenlijk mag je het nog geen genealogie noemen omdat ik alleen bij mijn beide ouders wat navraag heb gedaan naar mijn voorouders. Veel verder dan mijn overgrootouders kwam ik toen niet. Ik heb alles in een PowerPoint-presentatie gezet en daar hield het toen mee op. Echter toen mijn moeder in 2008 overleed dacht ik dat het wel leuk zou zijn als ik toch iets meer van mijn voorouders weet, want ik ben eigenlijk altijd wel geïnteresseerd geweest in geschiedenis en dan in het bijzonder van beroemde Nederlanders zoals Rembrandt van Rijn, Michiel Adriaenszoon de Ruyter enz. Het nam toen nog niet echt grootse vormen aan. Ik ben pas eigenlijk serieus begonnen eind 2010.

Mijn familie waar ik naar op zoek ben komt eigenlijk uit twee regio's. Mijn vaders kant komt uit de regio Eindhoven. Hierbij gaat het om de naam Kuijpers, maar dat lijkt me logisch aangezien het mijn eigen achternaam is. Verder de namen Van der Wiel, Van Heeswijk en Timmers.

De familie van mijn moeder komt uit Noord-Holland en dan voornamelijk uit de regio Haarlem. Het betreft hier de namen Bruijn, Van de Laarschot, Van der Kloot, Hinfelaar en Dominé.

Als software gebruik ik eigenlijk twee programma's: Family Tree Builder en verder Gens-DataPro. Het eerste is namelijk heel handig om via het internet verder te komen, aangezien er een functie bij zit van Matches. Deze gegevens verwerk ik dan weer verder in het tweede programma. Dit programma vind ik wat uitgebreider voor de data zelf.

Het moeilijkste vind ik uit te vinden of de persoon in kwestie wel in de stamboom hoort, ook al heeft die persoon dezelfde achternaam. Dat heb je met namen als Bruijn en Kuijpers. Daarnaast is het op internet moeilijk nog wat te vinden van vóór 1750, wat ik tot nog toe alleen maar gedaan heb en via familie. Gelukkig zijn er nog andere mensen die zich bezighouden met dezelfde namen en dit ook op internet zetten, waardoor we toch steeds verder in de geschiedenis komen. Maar hier heb ik nog wel het een en ander te leren.

Mijn doel is om zo ver mogelijk terug te gaan in de geschiedenis met mijn voorouders. Daarnaast probeer ik ook nog wel te kijken wat voor werk ze deden. Maar dat is iets waar ik mogelijk later nog naar zal kijken.

Ik heb nog niet echt een grote vondst gedaan, maar ik ben ook nog maar pas bezig, dus wie weet in de toekomst wat ik nog allemaal zal ontdekken.

Mijn naam is **Hans van den Berg**. Voor mijn pensionering was ik werkzaam in de automatisering, de eerste dertig jaren als systeemontwikkelaar en de laatste jaren als systeembeheerder bij een groot bankbedrijf.

De aanleiding om met genealogie te beginnen is geleidelijk aan begonnen. Na het overlijden van mijn vader in 2001 ging ik toch anders naar oude familiefoto's kijken, en in 2005 was er nog gelegenheid om meer bijzonderheden aan mijn 94-jarige moeder te vragen. In 2006 begon mijn zoektocht in het Regionaal Archief in Naarden. Bussum is mijn geboorteplaats en in Naarden waren veel familiegegevens aanwezig.

Ik ben op zoek naar de familienamen Van den Berg en Wijkamp van vaderszijde en ook naar Van der Meer en Lindeboom van moederszijde. Dit is de Amsterdamse tak van de familie.

De familie van vaderszijde komt oorspronkelijk uit Oosterbeek, mogelijk Doorwerth. In deze regio ben ik in het bijzonder geïnteresseerd en ik heb dan ook al vele uren doorgebracht in het Gelders Archief. De familie van moederszijde komt oorspronkelijk uit Veenwouden in Friesland.

Van het begin af aan was het mij duidelijk dat ik de gevonden gegevens het beste kon vastleggen in een database. Daarom heb ik met Access van Microsoft een database ontworpen, die ik met zo veel mogelijk familienamen heb gevuld, zelfs met mogelijk irrelevante gegevens. Het voordeel van een eigen database is dat je eigen relaties kan leggen en deze gegevens kan groeperen en sorteren zoals je zelf wilt. Het voordeel van een genealogische database is dat relaties automatisch worden gelegd en ook dat uitwisseling met andere databases mogelijk is. Daarom heb ik daarnaast voor Aldfaer gekozen.

Na het raadplegen van de DTB-boeken van Oosterbeek en Renkum weet ik niet hoe ik gericht verder kan zoeken, mede omdat de archieven van Oosterbeek in 1944 verloren zijn gegaan. Op dit moment ben ik bezig met uitbreiden en controleren van wat ik heb met behulp van FamilySearch, waar sinds dit jaar de gegevens van de Gelderse gemeenten vanaf 1811 online zijn te raadplegen.

Mijn doel is voorlopig om een stamboom samen te stellen en deze in de naaste familie te verspreiden. Het probleem hierbij is dat ik het moment van verspreiden moeilijk kan bepa-

len omdat het naar mijn idee nu zal verzanden in droge gegevens met hier en daar een foto of gescand document.

Daarom verzamel ik daarnaast ook informatie over de gebieden waar familieleden inder tijd hebben gewoond en bezoek ik sinds kort de Stichting Heemkunde Renkum in Oosterbeek, in de hoop daar wat in oude kranten te vinden.

Tot nog toe heb ik geen grote vondsten gedaan. De familieleden van vaderszijde waren het meest arbeiders. Wel vond ik het verrassend dat ik via GeneaNet ontdekte dat een heel ver familielid (9e graad) van mij ook bezig is met een andere tak van de familie Van den Berg.

Boeknieuws

door Ton Hartman

G.J.M. Derks en W.A. Heurneman

Soest in de zeventiende en achttiende eeuw

Soest/Soesterberg 2010, isbn 978-90-805481-3-8, 287 pagina's, € 29,95

Onderlaats is onder deze titel een indrukwekkend boek verschenen geschreven door G.J.M. Derks en W.A. Heurneman en uitgegeven door de Historische Vereniging Soest / Soesterberg.

Mieke Heurneman is bij sommigen van u bekend als inleider van de lezing over het vrije volk van Soest die zij op 12 oktober 2010 voor onze afdeling heeft gegeven. In het vorige nummer van dit periodiek stond een uitgebreid verslag. In het bovengenoemde boek heeft zij – begrijpelijk – het hoofdstuk bestuur geschreven. De andere hoofdstukken zijn geschreven door Gérard Derks die ook de beeldredactie heeft gedaan.

Is het boek ook aantrekkelijk voor genealogisch geïnteresseerden? Het eerste hoofdstuk is een geografische beschrijving van de plaats Soest, alle buurtschappen worden daarin behandeld. Zo is daaruit goed af te lei-

den hoe de ontstaansgeschiedenis van de bebouwing is, soms ook nog aanwezig. Het tweede hoofdstuk handelt over de bevolking, voor genealogen het belangrijkste hoofdstuk. De familienamen die in die eeuwen al veelvuldig voorkwamen worden opgesomd, de namen die herleid zijn van boerderijnamen of andere plaatsaanduidingen worden verklaard. Daarnaast wordt de migratie van en naar Soest behandeld, opvallend is de trek van oost naar west. Families die zich in die tijd in Soest vestigden kwamen voornamelijk uit het oosten van het land of uit Duitsland, vertrekkers uit Soest gingen voornamelijk richting Amsterdam. De economische vooruitgang van de Gouden Eeuw deed zich meer gelden in Holland dan in Utrecht, maar voor sommigen was de zee geen grens. In een kadertekst wordt ingegaan op twee vermoedelijke broers die al in 1630 emigreerden naar het latere Amerika. Ook vermakelijk is de kadertekst over de bijnamen die de archieven gehaald hebben, zeker over de twee daggelders die voor het gerecht verklaren dat de een 'n schamele hen is en de andere 'n nath hoen.

In de hoofdstukken "Middelen van bestaan" en "Bestuur" kunnen we lezen wat de vroegere inwoners van Soest voor de kost deden en wie het dorp bestuurden. In dit blad (januari 2005, pag. 20 en 21) stond in de rubriek "Uit de werkgroep notariële aktes" verzorgd door Anje Bousema-Valkema een viertal getuigenissen die handelden over een fatale steekpartij in 1607 in Soest. De laatste getuigenis was dat de dader nog vrij rondliep. In een kadertekst wordt deze moord nog meer opgehelderd en lezen we ook hoe de dader gestraft is.

In een andere kadertekst wordt al een vroeg geval van vreemdelingenhaat beschreven, ook hier was de afloop desastreus. De dader verwondde niet de Hoogduitse Joden, maar stak zijn bloedeigen zwager neer die enkele dagen later aan de verwondingen overleed.

Ook de godsdienst en de beleving daarvan krijgen ruim de aandacht. Het lijkt erop dat hervormden en katholieken op dorpsniveau heel harmonieus samenleefden. Alleen de verschillende dominees klaagden regelmatig over tegenwerking, het lijkt er wel een beetje op dat de katholieken zich met wat geld vrijkochten. De beschrijvingen van de dominees en schoolmeesters zijn ook voor de genealogen interessant, hun nageslacht zal ook over de regio uitgezwermd zijn. Voor de pastoors zal dit laatste niet gelden.

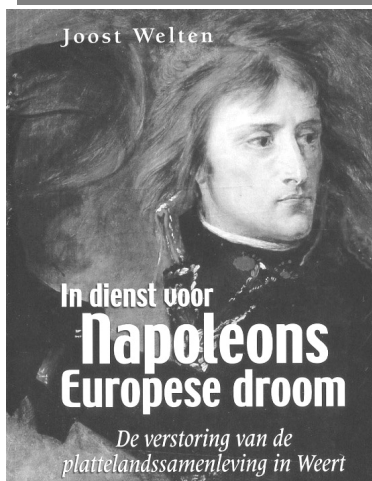
Een groot hoofdstuk is gewijd aan de buitenplaatsen en hun bewoners. Zijn er van de autochtone bevolking geen afbeeldingen uit dat tijdperk opgenomen (zullen wel niet voorhanden geweest zijn), het wordt goedge maakt door verschillende portretten van de aristocraten.

Ook de bijlagen zijn aantrekkelijk, uitgebreide lijsten van het dorpsbestuur, de kerkmeesters, armmeesters en de bestuurders van het Groot Gaesbeeker Gilde en het Sint Annagilde. De index bevat ongeveer 1800 persoonsnamen die in de tekst genoemd worden.

Resumerend, bijna 300 bladzijden op bijna A4-formaat, prettig leesbaar geschreven met ongeveer 200 afbeeldingen. Dankzij een legaat is het redelijk geprijsd, voor € 29,95 is het te koop bij de gerenommeerde boekhandel in Soest, Soesterberg, Baarn en Amersfoort. Ook is het te koop in Museum Oud Soest tijdens openingstijden.

Boeknieuws

door Henk Bousema

Op 15 januari 2011 mochten we genieten van een lezing door de heer H.G.M. Kok over de lotgevallen van Twentse dienstplichtigen (1811-1813) ten tijde van Napoleon. De heer Kok had twee boeken ter inzage meegenomen:

- Joost Welten: *In dienst voor Napoleons Europese droom*. De ondertitel van het proefschrift luidt 'De verstoring van de plattelandssamenleving in Weert.' 2007 uitgever Davidsfonds NV te Leuven ISBN 978 90 5826 499 2
- Johan Joor *De adelaar en het lam*, 2000 uitgever De Bataafsche Leeuw, Amsterdam ISBN 90 6707 520 5

Het boek van Joost Welten heb ik bij mijn plaatselijke bibliotheek aangevraagd en daarna gelezen. Het leek mij goed om de aandacht op dit proefschrift te vestigen.

Een aantal lezers zal er zeker, net als ik, van genieten. U moet er wel even voor gaan zitten want het is een pil van 751 pagina's zonder de bijlagen. De bijlagen, bibliografie, noten en index kunnen worden gedownload (ja zo staat het letterlijk in de tekst) op www.davidsfondsuitgeverij.be.

De heer Welten schrijft in zijn woord vooraf: 'Op vrijdagochtend 18 november 2005 liep ik 's ochtends om kwart over negen door de poort van het kasteel van Vincennes, waar het archief van de Franse landmacht is gevestigd. Op het binnenterrein van dit slot sprak een medewerkster van het archief mij aan. Zij deelde me mee dat het archief vandaag gesloten zou zijn vanwege een elektriciteitsstoring. Het kwam niet als een verrassing, want op donderdag had ik al zeven uur in het schemerdonker moeten werken bij gebrek aan kunstlicht. En op woensdag was de elektriciteit ook al uitgevallen. De weg naar Vincennes is voor een buitenlandse onderzoeker sowieso met obstakels geplaveid. Voor een bezoek aan het archief van de Franse Landmacht wordt men verzocht vantevoren te reserveren. Maar deze reservering kan uitsluitend gemaakt worden als men in bezit van een pasje is dat men eerst in Vincennes heeft laten maken. Reserveren is pas mogelijk veertien dagen vóór het beoogde bezoek plaatsvindt. Vanwege het gebrek aan beschikbare plaatsen blijft de reservering altijd een ongewisse zaak, zeker in de wintermaanden. Op het moment dat een reservering wordt gemaakt, dienen alle archiefstukken aangevraagd te worden. Wanneer men dat uitstelt tot de aankomst in het archief na de inventarissen te hebben geraadpleegd, dient hij 48 uur te wachten tot de stukken arriveren. Bovendien zit hij op een rantsoen van drie dossiers per dag, het maximum dat per bezoeker gegeven wordt.' De schrijver moet dus over een bijna onmenselijke hoeveelheid doorzettingsvermogen beschikken om op deze wijze informatie te verzamelen. Wanneer wij als leden van de NGV dit lezen, zullen we nooit meer klagen dat het soms moeilijk zoeken is in onze nationale en regionale archieven.

Op de achterflap van het boek schrijft de heer Welten: 'Om zijn Europese droom te realiseren riep Napoleon miljoenen jonge mannen onder de wapenen. Veel van deze dienstplichtigen vochten daadwerkelijk als soldaat voor de Franse keizer, anderen probeerden dat lot te ontduiken, maar niemand kon zijn oude leven voortzetten. Wat ervoeren deze jongens die hun veilige huis opeens moesten verruilen voor de verschrikkingen van de oorlog? Wat waren de gevolgen voor de gezinnen die achterbleven. U leest in dit boek, waarin de dienstplichtigen uit het land van Weert weer tot leven komen, met hun dagelijkse lief en leed, hun werk en hun geloof, hun dansfestijnen en hun seksualiteit. In meeslepend geschreven en waarheidsgetrouwe verhalen ziet u hoe hun leven grondig werd verstoord. Voortdurend is voelbaar dat deze mobilisatie van een ganse maatschappij een eerste beslissende stap was op de weg naar de Europese eenwording.'

Joost Welten doctoreert met dit boeiende historische werk aan de Universiteit Utrecht. Als eerste neemt hij het alledaagse leven van burgers in Europa in de Napoleontische tijd onder de loep. Hij baseerde zich hiervoor op uitgebreid onderzoek in verschillende archieven in Europa. Het boek is voorzien van vele vaak kleurrijke illustraties. Vooral de vele fraaie uniformen uit die tijd, afkomstig uit het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis te Brussel, zijn de moeite van het bekijken waard.

Ik neem aan dat velen van u wier voorouders in die tijd zijn opgeroepen tot de militaire dienst onder Napoleon, inspiratie zullen opdoen bij het lezen van dit boek.

Reactie

door Cas van der Kroon

De lezing op 15 januari 2011 door de heer H.G.M. Kok, over *De lotgevallen van Twentse dienstplichtigen (1811-1813) ten tijde van Napoleon*, de tocht naar Moskou enz. was interessant, jammer dat de spreker zo snel door de stof heen ging gezien de beschikbare tijd. Na afloop van de lezing sprak ik nog even met hem. Ik vertelde dat een voorvader van mij uit grootmoeders lijn van vaderszijde – Johann, Veit Meffert, geboren ± 1765 en overleden 1826 – als officier met Napoleon naar Moskou was geweest en heelhuids was teruggekeerd. Hij antwoordde dat een collega van hem, de heer dr. J. Welten, in deze materie zeer geïnteresseerd is. Vervolgens heb ik contact opgenomen met de heer Welten en hem mijn gegevens opgestuurd. Hij komt daar binnenkort op terug en ik hoop dat hij meer van die voorvader kan vertellen. Wie weet?

Nieuws van de afdelingsbibliotheek

door Cas van der Kroon

Nieuwe aanwinsten:

Geschonken door de heer Dick Regtien te Amersfoort:

Nr. 600.61 *Jaarboek CBG 2008*

Geschonken door dhr. Jan Out te Eemnes:

Nr. 163 *De wapenboeken der Gelders-Overijsselse studentenverenigingen* door mr. O. Schutte. Interessant boek met beschrijvingen van de oprichting van de drie oudste studentenverenigingen: de Leidse 1617, de Utrechtse 1639 en Franeker 1637. Van deze drie verenigingen zijn de wapenboeken bewaard gebleven en in dit boek beschreven, met vele indexen enz.

Nr. 613.9 *Flehite, Historisch jaarboek voor Amersfoort en Omstreken*, 2009

Nr. 613.10 idem, 2010

Nr. 1003 *Boeschoten, een Veluwe kroniek*, door C.E. van der Waals-Nachenius.

De boerderij Boeschoten is gelegen in de driehoek Putten, Garderen en Voorthuizen. De geschiedenis ervan en van zijn bewoners geeft een prachtig beeld van hoe de mensen rond 1900 en later op de boerderij leefden, wat zij aten en hoe zij werkten op het land. De naam Boeschoten werd voor het eerst vermeld in de registers op de Leenakteboeken van Gelre in 1326. Het boek is voorzien van oude foto's en verhalen over de families Middendorp en Schimmel die daar bewoners waren. De Amersfoortse Courant heeft op 21 maart 1979 een mooi artikel gepubliceerd over het Landgoed Boeschoten.

Nr. 1008 *Leerschool voor het leven, Historische Kring Hoogland*, door M. Gerritsen-Kloppenborg en Gerard Raven. Van jonge Boeren en Boerinnen tot jong Hoogland 1921-2011 met veel groepsfoto's van sport, toneel, cabaret, clubs, besturen enz. Diverse bijlagen met namen van besturen, huwelijken tussen 1969-1993 en naamregisters.

- Nr. 1009.a *De Hofstede Blotenburg te Woudenberg*, door ir. W.H.M. Nieuwenhuis (1995)
Deze hofstede was gelegen aan de oost-zijde van Ekris te Woudenberg. De oorsprong van de naam Blotenburg, rond 1623, is niet erg duidelijk. Citaat van de schrijver: 'Ik vermoed dat het zo gegaan is: Gerrit Rijksz heeft geen achternaam, merkt op dat er in het noorden van Ekris een huis genaamd Bruinenburg (naar Gilles de Bruine) ligt en noemt zijn boerderij naar de ontblote degenen in zijn wapen (of als ontbloot van achternaam): Blotenburg. Als hij het voorbeeld van zijn broers zou hebben gevolgd, had de boerderij Triestenburg geheten, maar dat had lang niet zo aardig geklonken.' Verder fragmenten van genealogieën van Blotenburg, Vermeulen en Harskamp.
- Nr. 1036.a *Bennekom te boek*, door B. Lever en A. van der Valk. Een leuke beschrijving van de geschiedenis, met vele foto's, van oud tot nieuw Bennekom.
- Nr. 1036.b *De tram rijdt weer* (Bennekom) door K. Heitink en G.J. Koster. De geschiedenis van de eerste tram door Bennekom uitgegeven in 1968. Op 20-09-1839 werd de eerste spoorlijn in Nederland, Amsterdam-Haarlem, in gebruik genomen. In 1843 de Rhijnspoorweg van Amsterdam naar Utrecht, in 1845 verlengd tot Arnhem. Op 31-01-1882 werd de stoomtramweg Ede-Wageningen geopend, door Bennekom – bij een tramweg ontbrak een seinstelsel – stapvoets 15 km/u. In 1889 verhoogd tot 20 km/u en in 1917 tot 45 km/u. Een aardig verhaal voor trein- en tramgeïnteresseerden.

Wie nog belangstelling heeft voor exemplaren van het blad *Ons Erfgoed*, *Genealogie en familiegeschiedenis* en/of voor het maandblad *De Brabantse Leeuw* moet mij dat zo spoedig mogelijk kenbaar maken, anders gaat het naar oud papier. Voor details zie vorige periodiek.

Voorts ontvingen wij vele edities van periodieken van andere NGV-afdelingen, historische verenigingen of stichtingen.

Wie heeft per ongeluk nog in zijn of haar bezit:

- Nr. 229.11 **Nederlands repertorium voor familienamen NH A t/m L (1981)**
 Nr. 229.12 **Nederlands repertorium voor familienamen NH M t/m Z (1981)**
 Nr. 827 **NGV afd. Groningen Roots@Groningen.**

Gaarne retour aan de bibliothecaris!

G.G.M. van der Kroon
 telefoon 033-4942496

Rondleiding in het depot van Archief Eemland

Als er de eerste drie maanden belangstelling is voor een GRATIS rondleiding in het depot van Archief Eemland is er de mogelijkheid je op te geven. Ook groepen kunnen zich opgeven. Het is vanaf maart t/m mei elke 2e woensdag van de maand van 15-16 uur. We beginnen met een kop koffie waarna een rondleiding door het depot volgt waar enkele topstukken liggen te wachten. Dit jaar is het 200 jaar geleden dat de Burgerlijke Stand werd ingesteld. Daar wordt ook aandacht aan besteed. Verder vertelt Dick van Wageningen iets over de bijzondere geschiedenis van Amersfoort als tweede stad in het Sticht. Neem contact op met Dick van Wageningen, medewerker publiek, tel. 033-4694581, e-mail: d.vanwageningen@amersfoort.nl, aanwezig maandag t/m donderdag.

Website Archief Eemland

De website van Archief Eemland in Amersfoort is vernieuwd. Een nieuwe zoekmachine maakt het eenvoudig om in één keer verschillende collecties te doorzoeken. Er kan niet alleen gezocht worden in de collectie van het archief, maar ook in de collectie van de Utrechtse bibliotheken. Natuurlijk blijven oude foto's en kranten en diverse digitale tentoonstellingen te bekijken.

Registreren op de website van de NGV

Zowel leden van de NGV als niet-leden kunnen zich registreren op de website van de NGV (www.ngv.nl). Zie op de homepage aan de rechterkant: 'Bent u nog niet geregistreerd? Registreer u nu!' Niet-leden van de NGV kunnen zich registreren als gast. Het registreren kost niets en geeft geen verplichtingen. Na registratie heeft u wel meer mogelijkheden om gebruik te maken van de faciliteiten van de website. De website van Archief Eemland in Amersfoort is vernieuwd. Een nieuwe zoekmachine maakt het eenvoudig om in één keer verschillende collecties te doorzoeken. Er kan niet alleen gezocht worden in de collectie van het archief, maar ook in de collectie van de Utrechtse bibliotheken. Natuurlijk blijven oude foto's en kranten en diverse digitale tentoonstellingen te bekijken.

Aanbieding

Dhr. C. Ruijgh te Amersfoort, telefoon 033-4617019, e-mailadres keesruijgh@planet.nl, biedt aan: *Jaarboeken Centraal Bureau voor Genealogie*, deel 36 (1982) tot en met 64 (2010).

